БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СССР

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 228 (19.899). ● 1987 йил 6 октябрь, сешанба ● Баҳоси 3 тийин.

17 октябрь—республикамизда Коммунистик шанбалик куни

ҚУРУВЧИЛАР РЕЖАСИ

● КПСС XXVII съездининг делегати, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, республикада хизмат кўрсатган қурувчи Исмат Истамов бошлиқ комплекс бригада кенгаши 17 октябрь куни бажариладиган ишларни белгилаб олди. 163-қурилиш трестининг бу бригадаси коллективи Бухоронинг янги микрорайонида болалар боғчаси биноси ва уй-жой қурилишини давом эттиради. Шу куни йил бошидан буён тежаб қолинган 6 минг дона ғишт, 12 тонна бетон ва бошқа материаллар ишлатилади.

ИЧКИ РЕСУРСЛАР ҲИСОБИДАН

● Андижон трикотаж бирлашмасига қарашли Хўжаобод тикувчилик-трикотаж фабрикаси коллективи шанбалик куни маҳсулотнинг анча қисмини тежаб қолинган ипдан тайёрлайди. Меҳнат байрамида 816 киши қатнашади. Шундан 705 киши ўз иш жойида меҳнат қилади. Улар 30 мингга яқин трикотаж буюмлар тайёрлайдилар.

ЗАРБДОР СМЕНА

● Шанбалик кунида Қува мебель комбинати 55 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Бу эса одатдаги кунлардагига нисбатан 3 минг сўм кўпдир.

Фабрикада ҳозирнинг ўзидаёқ зарбдор смена учун ёғоч-тахтанинг бир қисмини ғамлаб қўйишди, тежалган электр энергия фонди ҳам бор. 17 октябрь куни Афғонистон Демократик Республикасига етказиб бериш учун мебель тайёрлаш буюртмаси бажарилади.

(ЎзТАГ).

ОКТЯБРЬ 70

ПАХТА ТЕРИМИ—ҲАММАНИНГ ВА ҲАР БИР КИШИНИНГ ИШИ

Октябрь—пахта йиғим-теримида зарбдор ой! Шу боисдан бугуннинг жанговар вазифалари:

● **Олтиндан азизроқ вақтни қадрлайлик, йиғим-терими бутун чоралар билан жадаллаштирайлик!**

● **Барча моддий-техника ресурслари, ишчи кучлари тўлалигича йиғим-теримга сафарбар этилсин, улардан самарали фойдаланилсин!**

● **Ишни тўғри, аниқ-пухта, нуқсонсиз уюштириш—ҳосил учун курашда асосий омил бўлсин!**

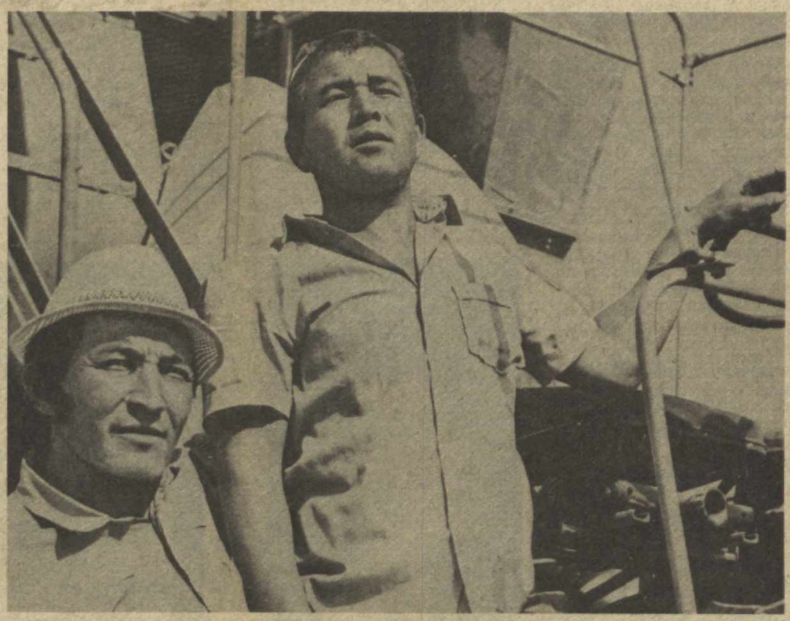

Ильич районидаги Узоқов номли совхознинг илғор механизаторлари Ғафур Жўлимбеков ва Расулжон Ҳакимовлар бу йил ўз агрегатлари бункеридан 150 тоннадан «оқ олтин» тўкиш мажбуриятини олишган. Икки мусобақадош механизатор айни кунларда терим машиналарини моҳирлик билан бошқариб, мўл-кўл пахта теришга муваффақ бўлишаётир.

Суратда: Ғ. Жўлимбеков ва Р. Ҳакимовлар.

У. ҚЎШВОҚОВ фотоси.

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 5 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун—областлар; иккинчи устун—бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун—мавсум бошидан буён; тўртинчи устун—шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун— мавсум бошидан буён

Хоразм	2,64	46,06	1,62	16,59
ҚҚАССР	2,55	29,92	2,48	23,10
Бухоро	2,52	26,56	2,58	14,50
Сурхондарё	3,19	26,14	4,46	19,75
Фарғона	2,25	22,44	0,91	3,67
Қашқадарё	1,81	21,20	1,84	14,61
Андижон	1,63	18,54	0,56	1,82
Наманган	1,75	15,63	0,73	1,71
Самарқанд	1,72	12,55	1,42	4,73
Навоий	1,35	12,40	0,79	3,68
Тошкент	2,10	12,15	1,55	3,46
Жиззах	2,59	10,45	2,33	6,88
Сирдарё	2,48	9,50	2,93	8,70
Республика бўйича:	2,21	20,65	1,92	9,60
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Навоий	2,40	34,05	0,52	1,22
Сурхондарё	3,82	29,66	6,38	21,64
Наманган	1,98	25,32	—	—
Қашқадарё	1,79	14,88	2,12	9,97
Бухоро	1,10	8,15	—	—
Республика бўйича:	3,04	24,28	4,70	16,75

●ПАРТИЯ ЧАҚИРИҒИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМИЗ

Ибрат кўрсатайлик

Бу йилги баҳор қишлоқ хўжалиги, айниқса пахтачилик учун жуда ноқулай келди. Чигит экиш чўзилиб кетиб, ҳосилнинг етилиши кечикди. Октябрь ойи бошларигача пландаги ҳосилнинг атиги 16 проценти тайёрланди. Бу одатдагидан икки баравар камдир. Пахта тайёрлаш суръатлари ҳам ўтган йиллардагидан кескин орқада қолмоқда. Табиат республика меҳнатчилари олдига масъулиятли вазифани қўйди: ғоят қийин шароитларда етиштирилган ҳосилнинг ҳаммаси совуқ тушгунча жуда қисқа муддатларда йиғиб-териб олиниб, давлатга топширилиши керак.

Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгаши номидан сизларга, азиз ветеранлар мурожаат этиб, «оқ олтин» йиғим-теримида ғоят фаол қатнашишга, республиканинг меҳнатга қобилиятли бутун аҳолисини мана шу олижаноб ишга сафарбар қилишга чақираман.

Сизлар кураш ва ғалабаларга тўлиб-тошган ҳаётингизда Ватанимиз манфаатлари йўлида ҳалол меҳнатнинг юксак намуналарини жуда кўп марта кўрсатгансиз. Уруш ва меҳнат ветранлари кенгашининг ишончи комилки, республика учун мана шу масъулиятли паллада ҳам сизлар яна бир марта Ватанга чинакам хизмат қилиш намунасини кўрсатасизлар.

Халқимизда ёшларга куч-қувват, қарияларга ақл-заковат хос, деган гап бор. Сизларнинг бой ҳаётий тажрибангиз ва халқ ишига садоқатингиз ҳозирги қийин кунларда яхши самаралар беришига аминмиз. Чунки халқ ўз ота-боболарининг сўзига ҳамиша камоли эҳтиром билан қулоқ солиб келади. Сизлар мамлакатта шу қадар зарур бўлган пахта ҳосили йиғим-теримида фаол қатнашиш учун ялпи ҳаракатнинг чинакам ташкилотчилари бўлиб қоласизлар, деб умид қиламиз.

Сизларга яна бир бор мурожаат этамиз: меҳнат жасоратининг чинакам ташаббускорлари бўлингиз, ҳосил учун кураш бораётган жойда бўлингиз. Бу — улкан байрам — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига Ватан учун энг яхши совғадир.

Расул ҒУЛОМОВ,
Уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон республика кенгаши президиумининг раиси.

(ЎзТАГ).

Амалий жавоб

СЎЗ ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА

Бригадамиз аъзолари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ И. Б. Усмонхўжаевнинг телевиденнеда сўзлаган нутқини зўр эътибор билан эшитдилар. Биз уни пахта учун кураш авж олган ҳозирги пайтда қабул қилинган план ва мажбуриятларни бажаришга барча куч ва резервларни тўла сафарбар этишга партия ва ҳукуматнинг чақириғи, деб қабул қилдик.

Мен ҳозир кунига 170—200 килограммдан пахта теряпман. Ҳозиргача уюган хирмоним 5 тоннадан ошиб кетди. Улуғ Октябрнинг юбилейи шарафига бу кўрсаткични икки ҳисса оширишни кўзлаяпман. Бу менинг партия чақириғига амалий жавобим бўлади.

Азиз пахтакорлар! Далаларда ғайрат кўрсатиб, юбилей йили хирмонининг барвақт тикланишига муносиб ҳисса қўшайлик.

Гулзода ОСТОНОВА,
Олот районидаги Энгельс номли колхоз теримчиси.

матбуот маркази
хабар қилади

● 4 октябрь куни республикамиз далаларидан 126 705 тонна «оқ олтин» териб олинди. Ҳозиргача тайёрланган пахта 1181288 тоннадан ошиб кетди.

● Бир кунда машиналар бункеридан 61487 тонна, мавсум бошидан бери 307308 тонна дурдона тўкилди.

БУХОРО ОБЛАСТИ

Шофиркон районидаги Ильич номли совхознинг Облоберди Ҳидоятов бошлиқ бригадаси беш иш кунида пахта тайёрлаш планини бажарди. Ҳосилнинг ҳаммаси машиналар ёрдамида териб олинди. Шавкат Орипов, Фазлиддин Қодиров ва Саидмурод Бақоевлар хирмонга баракали ҳисса қўшдилар.

* * *

Ғиждувон районидаги 11-совхознинг Теша Ашуров бошлиқ бригадаси пахтакорлари 60 тонналик хирмон уюб, зафар маррасини эгалладилар. Қўриқ ерларнинг ҳар гектаридан 15 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Коллектив аъзолари яна 40 тонна пахта тайёрлаш мажбуриятини олдилар.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

Областда яшовчи ветеранлар «оқ олтин» йиғим-теримида актив қатнашиш ташаббуси билан чиқдилар. 3 октябрь куни Нарпай районидаги Ленин номли колхознинг ўзида 110 та меҳнат ва уруш ветеранлари пахта теришди.

* * *

Жомбой районидаги «Жомбой» совхозининг Қаҳрамон она Тиниқ Сирожова бошлиқ онлавий звеноси йиллик планини бажарди. 11 кишидан иборат онлавий звено аъзолари мавжуд ерларнинг ҳар гектаридан 28,5 центнердан пахта териб олишди. Жами ҳосилнинг 37 тоннаси агрегатлар бункеридан тўкилди. Звено коллективининг янги марраси — ҳосилдорликни 35 центнерга етказишдан иборат.

* * *

Большевик районидаги «Самарқанд» совхозида йиғим-терим суръати ҳамон пастлигича қолмоқда. Бу ерда бир кунда йиллик планнинг 0,17 проценти миқдорида пахта тайёрланди, холос.

* * *

Большевик район партия комитети, район агросаноат бирлашмаси пахта теримини ташкил этишга етарли эътибор бермаётир. Йиғим-терим суръатини кескин ошириш даркор.

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ

Пахтакор районидаги Ульянов номли совхознинг Мавлон Каримов бошлиқ бригадаси йиллик планни бажариши учун уч кун кифоя қилди. Ҳосилдорлик 18 центнерни ташкил этди. Бригада аъзолари Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига бу кўрсаткични 25 центнерга етказишга қарор қилишди.

МЕҲНАТ ЮТУҚЛАРИМИЗ — СССР КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИГА

«ҲУРМАТ ШОҲСУПАСИ»

4 октябрь куни энг юқори кўрсаткичга эришганлар.

Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхози. Хўжаликда бир кунда йиллик планнинг 7,76 процентига тенг пахта тайёрланди.

Навбаҳор районидаги «Бухоро» колхозининг Эркин Жумаев бошлиқ бригадаси хирмонга планнинг 30,7 проценти миқдорида «оқ олтин» топширди.

Мирзачўл районидаги «Ўзбекистон» колхозидан Убайдулла Бекмирзаев, Сариосиё районидаги «Коммунизм» совхозидан Абдукарим Тўйчиев, Навбаҳор районидаги Ленин номли колхоздан Жўрақул Темировлар ўз агрегатлари ёрдамида 15 тоннадан пахта теришди.

Норин районидаги «СССР 50 йиллиги» колхози чевар теримчиси Тўтихон Қодирова хирмонга 386 килограмм дурдона тўкди.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ

«Ўзбекистон» колхозининг Тожиддин Инобиддинов бошлиқ бригадаси Избоскан районида биринчи бўлиб йиллик маррани эгаллади. Заршунослар 60 гектар ернинг ҳар гектаридан 19,3 центнердан хом ашё териб олдилар. Лолахон Оризбоева, Ҳосиятхон Абдухонова, Тожихон Хотамова каби чевар теримчилар ҳозиргача 5 тоннадан «оқ олтин» теришга муваффақ бўлишди.

ҚҚАССР

Элликқалъа районидаги «Октябрь 60 йиллиги» совхозининг меҳнат ва уруш ветерани Н. Раметов бошлиқ онлавий звеноси 13 гектар ернинг ҳар гектаридан 41 центнердан пахта териб олиб йиллик планни адо этди. Районда ҳозиргача пахта тайёрлаш планларини бажарган онлавий звенолар сони 20 тадан ошиб кетди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

Бекобод районидаги Ленин номли колхоз далаларида 600 дан зиёд комсомол-ёшлар пахта теришмоқда. Улар 1 октябрь куни 45 тонна «оқ олтин» теришга муваффақ бўлишди. Ёшлар ўзлари ишлаб топган 2 минг сўм пулни Тинчлик фондига ўтказишга қарор қилдилар.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Хива районидаги Дзержинский номли колхозда йиғим-терим суръати ҳамон кўтарилмаётир. Мавсум қизғин паллага кирганлигига қарамай бу ерда ҳар бир теримчининг иш унуми зўрға 47 килограммга етмоқда. Наҳотки, хўжаликда бошқаларни ўз ортидан эргаштира оладиган илғорлар йўқ? Республика матбуот маркази хўжалик партия ташкилотига шундай савол билан мурожаат қилади.

Матбуот маркази учун интервью

ПАХТА ДАЛАЛАРИДАГИ ТАШВИШЛАР

— Ҳозир пахта далаларида ғоят қийин вазият вужудга келди, — Қашқадарё область партия комитетининг секретари А. Мўминов ЎзТАГ мухбири В. Шумайлов билан суҳбатини ана шу сўзлар билан бошлади. — Октябрь ойи бошланди, давлат хирмонига эса планда кўзда тутилган ҳосилнинг атиги бешдан бир қисми топширилди, ҳолбуки об-ҳавонинг ноқулай келиши кутилмоқда, тез орада ёғин-сочинли кунлар бошланади.

— Аммо илғорлар борку, уларнинг муваффақияти сири нимада?

— Илғорларнинг борлиги шак-шубҳасиз. Косон районн пахтакорлари ўтган йилги суръатдан ҳам ўзиб кетдилар. Муваффақият уюшқоқликка ва интизомга боғлиқ. Йиғим-теримга олдиндан тайёргарлик кўрилган бригадаларда ҳозир социалистик мажбурият ҳисобига пахта териб топширилмоқда.

Энгельс номли совхоздан Аҳмад Бердиёров бошлиқ бригада план бажарилгани тўғрисида республикада биринчилар қаторида рапорт берди. Бригада ҳар гектар ҳисобига 23 центнер пахта топширди, ҳосилнинг ҳаммасини комбайнлар ёрдамида йиғиштириб олди, лекин далада ҳали пахта бор. Гектаридан яна камида 12 центнер пахта олиш мумкин.

Шу совхоздан Шукур Хушвақтов бригадаси ҳам пландаги ҳосилни машиналар ёрдамида йиғиштириб олди. Бошқа илғор коллективлар ҳам планни бажариш арафасида турибди. Умуман хўжалик ҳар куни йиллик планнинг 4 проценти миқдорида пахта топшириб, областда пешқадамлик қилмоқда.

Шу билан бир вақтда айни шу райондаги Акмал Икромов номли совхоз энг орқада бормоқда. Бунинг сабаби фақат раҳбарликнинг услубида, мутахассисларнинг билими ва ишга муносабатидадир. Акмал Икромов номли совхоз раҳбарлари ҳамма ишни кечиктиришяпти: дефолиацияни ўтказишга ҳам шошилишмади. Оқибатда пахта териш машиналарини вақтида далага олиб чиқиш имконини бой бердилар, мана энди ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлиши мумкин.

— Об-ҳаво маълумотларига қарамай, фақат бу совхоздагина эмас, бошқа хўжаликларда ҳам шошилишмаяпти-ку?

— Ҳа, Шаҳрисабз, Нишон, Усмон Юсупов районларида ҳам эскичасига, шошилмай ишлашяпти. Бу районларда дефолиация ҳали тугалланмаган. Мутахассисларнинг бир қисми қўллаб-қувватлаётган бригада бошлиқлари ғўзанинг учидаги кўсаклар етилишини кутиб дефолиацияни кечиктиришяпти. Шу мақсадда баъзи жойларда ҳатто ғўзага сув қўйиб юборилмоқда. Механизацияга қарши бундай кайфият, албатта ҳосилни йиғиб-териб олиш суръатига тўсқинлик қилади.

Камчиликларнинг сабаби фақат об-ҳавонинг инжиқлигида эмас. Йиғим-теримни ташкил этишда ҳам камчиликлар бор. Улардан бири анъанавий бутифосдан янги препаратларга ўтишда рўй берди. Бу ғўза баргини тўктиришнинг муддатлари ва сифатига таъсир қилди. Дефолиацияни фақат ерда ишлатиладиган аппаратлар ёрдамида ўтказиш кўзда тутилган эди, лекин вазият авиациядан ҳам фойдаланишга мажбур қилди. Каттагина майдонларда шошма-шошарликка йўл қўйилди, дефолиация чала ўтказилди. Энди эса далаларга дефолиантларни такрор сепишга тўғри келмоқда, бунинг устига дефолиантлар етишмаяпти.

Муборак ва Косон районларидаги баъзи хўжаликлар ғўза барги яхши тўкилмаган пайкалларга шошилиб терим техникасини олиб чиқишди, бу эса терилган пахта сифатига таъсир қилди.

— Ҳозир ҳар кун, ҳар соат ғаниммат. Қўлдан бой берилган вақтнинг ўрнини қоплаш керак...

— Шаҳарликлар ҳам теримга қўшилишди. Аҳоли зич жойлашган Деҳқонобод ва Чироқчи районларидан одамларни ишчи кучи етишмаётган қўриқ ерларга олиб келяпмиз. Бироқ асосий умидимиз механизаторлардан. Улар ҳосилнинг 70 процентини териб беришлари керак. Механизаторларимизнинг маҳорати ана шунга эришишга имкон беради. 500 га яқин механизатор «Ташсельмаш» заводи цехларида малака ошириш курсларида ўқиб келишди, уларнинг кўплари ҳозир иш бошлашди ва республика пойтахтида вақтни бекорга ўтказмаганликларини амалда исботламоқдалар.

Завод билан оталиқ алоқалари узилгани йўқ. Заводдан келган 15 мутахассис ҳозир пахта териш техникасини созлашда ёрдам бермоқда. Яқин орада трактор ва агрегат заводларидан яна 120 мутахассис келишини кутяпмиз. Уларнинг ёрдами машина теримида бурилиш ясашга имкон беришига ишончим комил.

(ЎзТАГ).

АЁЛЛАР ДАЛАДА, ЭРКАКЛАР ПАНАДА...

• *Ташвишли сигнал*

Пахта йиғим-терими айни қизиган паллада Ромитан районидаги Октябрь 50 йиллиги номли совхозда фақат аёллар ишлашмоқда.

Хўш, эркаклар, қаерда?

Пахта ортаяпти, ташияпти, пахтани қўриқлаяпти, деб жавоб берди бригадир Расул Зокиров.

Бошқа бригада бошлиғи Ҳаёт Собиров ҳам булбулигўёлик билан худди шундай деди. Бу бригададаги ишчилардан Фармон Асадов, Темур Дўстов ва яна бошқа ўнта «азамат» енгилроқ иш топиб олишибди, эгилиб пахта теришга уларнинг тоби-тоқати йўқ. Бошқа бригадаларда ҳам кўкрагини кериб, далага чиқадиган мард эркак топилмабди.

Эркаклар аёлларга дурустроқ маиший шароит ҳозирлайман, деб жонлари ҳалак бўлаётгандир? Бекорларни айтибсиз! Кўпгина бригадаларда теримчи аёллар учун оддийгина шароитлар ҳам йўқ. Таом пиширишмаяпти. Вақтинчалик болалар боғчалари ҳам очилмаган. Мусобақа натижаларини ёзиб бориш учун бир-икки фанер ҳам топиша олмабди. Теримчи хотин-қизлар эса бошларини кўтармасдан ишлашяпти, аммо ишда ким олдинда-ю, ким сал орқада қолаётганини билолмай турибшибди.

Пахтанинг сифати ҳақида ҳам бирон-бир киши бош қотираётгани йўқ. На бригадир, на мутахассислар, на халқ назоратчилари буни ўйлашяпти. Бу лавозимдаги кишилар орасида эса эркаклар кўп. Йўллар, пайкалларнинг чети, ариқларнинг бўйида пахта тўкилиб ётибди, гўё ҳозир январь ойи-ю, қалин қор тушгандек.

Совхозда 2400 дан зиёдроқ ишчи бор. Аммо шулардан бор-йўғи 1600 нафари ҳар куни далага чиқмоқда. Буларнинг ҳам кўпчилиги хотин-қизлар. Ҳар бир бригададаги 10—12 нафар ҳар иш қўлидан келадиган йигит ўзларини панага олишган.

Совхоз директори Қўлдош Султонов, партком секретари Абдулла Халилов, халқ контроли группаси раиси Ахтам Шарипов ҳеч гап бўлмаганидек, парвойи-палак юришибди. Ҳамонки, бу йилги машаққатли йиғим-терим юки нозик-ниҳол аёллар елкасига юкланган экан, совхоз раҳбарлари соябарвар эркакларга «Ҳорманг!» дейишга тиллари қандай бораётганикин?!

А. ФОЗИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

НАМАНГАН, 5 октябрь. (ЎзТАГ). Наманган область партия комитетининг бугун бўлиб ўтган пленуми ташкилий масалани муҳокама қилди.

Пленум Н. Р. Ражабов Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари этиб сайланганлиги муносабати билан уни область партия комитетининг биринчи секретари вазифасидан озод қилди.

Илгари Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлаган Б. А. Алламуродов Наманган область партия комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев қатнашди.

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми СССР Иттифоқреспублика Рангли металлургия министрлигини СССР Умумиттифоқ рангли металлургия министрлиги этиб қайта ташкил этди.

ОБ-ҲАВО

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг хабар беришича, республикада ҳаво ўзгариб туради. Ўзбекистоннинг шимолида ёмғир ёғади, қолган территорияда кечаси ёғингарчилик бўлмайди, кундузи айрим жойларда ёмғир ёғади. Шимоли-ғарбдан секундига 11—14 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 10—15, кундузи 19—24, жанубда 26 даражагача иссиқ бўлади. Шимолий районларда кечаси 3—8, кундузи 10—15 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Кечаси ёғингарчилик бўлмайди, кундузи бироз ёмғир ёғиши мумкин. Шимоли-ғарбдан секундига 6—10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 11—13, кундузи 20—22 даража иссиқ бўлади.

(ЎзТАГ).

• Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига

КУЧ-ҚУДРАТИМИЗ—ДЎСТЛИКДА!

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА УКРАИНА ССР АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ КУНЛАРИДА ҚАТНАШГАН БАДИИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Украина ва Ўзбекистон қардош халқлари социалистик маданиятининг бир-бирига яқинлашуви ва бир-бирини ўзаро бойитиш ишига катта ҳисса қўшганлиги, кўп миллатли совет санъатини фаол пропаганда қилганлиги учун:

Г. Веревка номидаги хизмат кўрсатган Украина Давлат академик халқ хори;

П. Вирский номидаги хизмат кўрсатган Украина ССР Давлат академик рақс ансамбли;

Украина ССР Давлат эстрада-симфоник оркестри;

«Укрконцерт»га қарашли «Явир» эркаклар вокал квартети;

«Укрконцерт»га қарашли «Калина» фольклор-этнография ансамбли Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1987 йил 5 октябрь.

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА УКРАИНА ССР АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ КУНЛАРИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҚЛАРИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССРда Украина ССР адабиёти ва санъати кунларини ўтказишда актив иштирок этганликлари, кўп миллатли совет санъатини таъсирчан тарғиб қилганликлари ва юксак ижрочилик маҳорати учун қуйидагилар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Гнатюк Дмитрий Михайлович — Т. Г. Шевченко номли Украина ССР Давлат академик опера ва балет театрининг солисти.

Драч Иван Федорович — шоир, Украина Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари.

Клоков Всеволод Иванович — Украина ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг раиси.

Которович Богодар Антонович — «Укрконцерт» солисти.

Матвиенко Нина Митрофановна — Г. Веревка номли Давлат академик украин халқ хорининг солисти.

Плютинский Владимир Антонович — Ровно область, Ровно районидаги «Заря коммунизма» колхози правлениесининг раиси.

Пономаренко Иван Викторович — Т. Г. Шевченко номидаги Украина ССР Давлат академик опера ва балет театрининг солисти.

Евдокименко — Ротару София Михайловна — Қрим давлат филармониясининг солисти.

Соловьяненко Анатолий **Борисович** — Т. Г. Шевченко номидаги Украина ССР Давлат академик опера ва балет театрининг солисти.

Стефюк Мария Юрьевна — Т. Г. Шевченко номидаги Украина ССР Давлат академик опера ва балет театрининг солисти.

Турчак Стефан Васильевич — Т. Г. Шевченко номидаги Украина ССР Давлат академик опера ва балет театрининг бош дирижери.

Чебикин Андрей Владимирович — Украина Рассомлар союзи Киев ташкилоти правлениесининг раиси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Р. НИШОНОВ.**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.**

Тошкент шаҳри,
1987 йил 5 октябрь.

ИЖОДИЙ СУҲБАТ

Ўзбекистонда шодиёна дўстлик байрами жарангдор қўшиқ бўлиб янграмоқда. Республиканинг шаҳарлари ва қишлоқлари қардош Украина адабиёти ва санъати кунлари қатнашчиларини қабул қилмоқда. Меҳнат коллективларида — корхоналарнинг цехлари, дала шийпонлари, концерт заллари ва очиқ майдонларда дўстларнинг ҳаяжонли учрашувлари бўлиб ўтмоқда.

● Украина ССР халқ артисти Г. Н. Мурзай Улуғ Ватан уруши йилларида Харьков учун олиб борилган жангларда ҳалок бўлган отаси — Аъзам Мирзаевнинг юртига келди. Отанинг ҳарбий таржимаи ҳоли Ворошиловград областининг Лантратовка қишлоғида фашистларга қарши жангларда қатнашишдан бошланган эди. Ҳалок бўлган ўзбек солдатининг беваси сут соғувчи Ольга Андреевна Сирота ҳозиргача шу қишлоқда яшамоқда. Артистка «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмасининг ишчилари билан учрашганида шу ҳақда гапириб берди.

— Ҳамқишлоқларимнинг айтишларича, отам музикадан иқтидорли киши бўлган, ўзбек халқ қўшиқларини жуда яхши ижро этган. Аскарлар учун берилган концертларда онам ҳам у билан бирга қатнашган. Шундай қилиб ўзбек, украин ва рус шеърлари асосида айтилувчи ажойиб қўшиқ оҳангларини бешикдалигимдаёқ эшитганман. Бу оҳанглар Ўзбекистон, Украина, Россия анъаналарига чуқур ҳурмат белгиси сифатида ҳозирги кунда ҳам қўшиқ репертуаримнинг негизини ташкил қилади.

«Қизил тонг»нинг бош рассоми Валентина Николаевна Поселяева дугонаси, Украина ССРда хизмат кўрсатган артист Алла Кудлай билан учрашиб жуда хурсанд бўлди. Уларнинг икковлари касаба союз ҳаракатининг активлари сифатида ўтган кузда Францияга боришганди. Шунда уларнинг ҳар бири совет касаба союзларининг фаолияти тўғрисида гапириб бергач, парижликларни ўз санъатлари — Украина халқ қўшиқлари-ю, кийим-кечакларнинг сўнгги моделлари билан таништиришганди. Шундай қилиб, ўша ерда франциялик ҳамкасблари билан ҳамкорлик қилиш тўғрисида аҳдлашиб олинганди.

Украиналик меҳмонлар «Қизил тонг»нинг намойишлар залида ана шу ҳамдўстликнинг биринчи натижаси ўлароқ В. Н. Поселяева яратган кузги-қишки мавсум моделларининг янги коллекциясини кўрдилар.

Бирлашма ишчилари ҳам украиналик меҳмонларнинг маҳоратларини юқори баҳоладилар. Улар «Родние напеви» халқ чолғу асбоблари ансамблининг солистлари, Украина ССР халқ артисти Нина Матвиенкони, Украина ССРда хизмат кўрсатган артист Лидия Кондрашевскаяни, «Красная заря» тикувчилик бирлашмаси ишлаб чиқариш цехида ўтказилган концертнинг бошқа қатнашчиларини саҳнадан узоқ вақтгача қўйиб юбормадилар.

Оддий солдат Рустам Салимов Жиззахдаги ўз уйида ўзбек қўшиқлари билан бирга тез-тез куйланадиган украин халқ қўшиқларини Тошкентдаги госпиталда яна қувонч билан тинглади. Ўзбекистонда Украина ССР адабиёти ва санъати кунларининг қатнашчилари жангчилар ҳузурига катта концерт программаси билан келдилар.

Иккала халқнинг қўшиқчилик ижоди отаси ўзбек, онаси украин бўлган Рустамнинг қалбига баб-баравар яқиндир. У мамлакатимиз бошқа халқлари ва элатларининг вакиллари билан бир сафда туриб, Афғонистонда ўзининг интернационал бурчини адо этди, улар билан елкама-елка душман гуруҳларига қарши жанг қилди. Ҳарбий механик-ҳайдовчи Р. Салимов халқ хўжалик юкларини дўст мамлакат йўлларида ташиган пайтда Апрель инқилоби душманларига қарши неча бор жанг қилишига тўғри келди. У камдан-кам бўладиган дам олиш дақиқаларида жанговар дўстларининг турли тилларда янграган қўшиқларини бажонидил тингларди.

У ўз дўстлари — рус Александр Маркелов ва Юрий Трутнев, украин Василий Дунасов ва бошқа интернационалист жангчилар билан биргаликда украиналик санъат усталари ижросидаги қўшиқларни зўр қувонч билан тинглади. Жангчилар СССР халқ артистлари Д. Гнатюк, А. Соловьяненко, М. Стефюк, сатира устаси А. Литвинов ва бошқа таниқли артистларни чин қалбдан олқишладилар.

Жангчилар билан бўлган учрашувда Украина ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. А. Орлик ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари қатнашчилари ўзбекистонлик қўшиқ, рақс ва музика ихлосмандлари даврасида ўзларининг энг яхши репертуарларини намойиш этмоқдалар. Қардошларимизнинг программасида адабиёт ва санъат кунлари учун махсус тайёрланган асарлар ҳам бор.

СУРАТЛАРДА: хушовоз хонандалар — Т. Шевченко номидаги давлат Академик опера ва балет театрининг солисти С. Фицич; Г. Веревка номидаги хизмат кўрсатган давлат Академик халқ хорининг солисткаси Н. Матвиенко; СССР халқ артисти Н. Манойло Ўзбекистон ССР халқ артисти Қ. Муҳиддинов билан.

С. Величкин, Ф. Қурбонбоев (ЎзТАГ) ва С. Маҳкамов фотолари.

ТОБЛАНИШ

Улуғ Ватан уруши йиллари Ватанимиз бадиий маданияти тарихи солномасига совет кишиларининг ғам-ташвишлари ва мардлиги-матонати даври бўлиб кирган. Ўша оловли йилларнинг биринчи кунлариданоқ совет адабиёти фронтдаги жангчиларга ва фронт орқасидаги меҳнатчиларга актив ёрдам берувчи қудратли қуролга айланган эди. Шу боисдан кучли ва ниҳоятда маккор душман устидан қозонилган тарихий ғалаба ҳақида гап кетганда сўз санъаткорларининг ҳиссаси, хизматлари ҳам алоҳида тилга олинади.

Улуғ Ватан уруши бошларида, яъни фашист босқинчилари Ватанимиз Европа территориясининг бир қисмини вақтинча босиб олганида Ўзбекистонга рус, белорус ва украин ёзувчиларининг катта группаси ташриф буюрди. Булар орасида А. Толстой, С. Городецкий, В. Гусев, В. Державин, А. Дейч, К. Зелинский, Л. Пеньковский, Н. Погодин, П. Скосирев, К. Чуковский, В. Жирмунский, Н. Верта, Э. Огнецвет, Я. Колас, М. Терешченко, Н. Ушаков каби маданият арбоблари ва олимлар бор эди. Уруш мамлакатимиз халқларини янада қалинроқ дўстлаштирди, яқинлаштирди. Ғам-ташвиш ҳам, кўз ёшлари ҳам умумий эди.

Ёзувчилар қуёшли республикада бўлишар экан ўзларини туғилган масканларидагидек ҳис қилдилар. Уларнинг самарали ижод қилишлари учун барча зарур шарт-шароитлар муҳайё қилинди. Улуғ Ватан уруши фронтларида қаҳрамонлик кўрсатган Ватан фарзандларига бағишлаб ҳамкорликда асарлар яратилди. Айни вақтда таржима ишлари активлик билан олиб борилди. Жасоратга ўзига хос гимн бўлиб таралувчи, адолат учун курашаётганларни, жангчиларни олға ундовчи даъваткор шеърлар ёзилиши билан турли тилларда эълон қилинди. Қардош, қондош ёзувчиларнинг қудратли кўповозли хори кўп миллатли совет поэзиясининг якдил овози, курашаётган халқларнинг овози бўлиб янгради.

Бадиий таржима Улуғ Ватан уруши йилларида оммавий ижод бўлиб шаклланди ва юксалди. Ўзбекистонга йиғилган йирик сўз санъаткорларининг жонкуярлиги туфайли қисқа вақт ичида бир нечта китоб чоп этилди. Ана шундай ишлардан бири «Ғазабкор Украина» тўплами эди. «Совет Украинаси шоирлари Ватан уруши кунларида» сарлавҳасида нашр этилган бу китобнинг тузувчиси М. Терешченко эди. У ўша йиллари Тошкент радиостудиясида ишлаб, украин тилида мунтазам эшиттиришлар уюштириб борарди.

«Ғазабкор Украина» тўпламига украин шоирларининг энг яхши шеърлари киритилган бўлиб, муаллифлар орасида Ўзбекистондан узоқда яшаётган ижодкорлар ҳам бор эди. Шеърлар рус тилидан таржима қилинди. Украин тилини яхши биладиган Н. Ушаков, Б. Турганов, Л. Озеров, Д. Кедрин, бошқа адабиётчилар асарларни маҳорат билан икки тилга ўгиришганлиги ишнинг тез ва соз давом этишида қўл келди. Таржима ишларида Миртемир, Мақсуд Шайхзода, Ҳ. Олимжон, Зулфия, Ҳамид Ғулом, Туроб Тўлалар алоҳида активлик кўрсатишди. «Ғазабкор Украина» тўплами Ўзбекистон адабий ҳаётида муҳим воқеа сифатида эътироф этилди.

Турли шоирларнинг битта ном остида босилган поэтик асарларини ягона умумий тематик йўналиш бирлаштириб турарди. Бу биринчи навбатда қаҳрамонлик-романтик, фалсафий, агитацион лирикада кўзга яққол ташланди. Асарлар ўзининг драматик оҳанглари, нотиқона даъвати, жанговар чақириғи билан ажралиб турарди. Лирик қаҳрамон қаҳрамон образи даражасига ўсиб, ривожланиб, ўзида умумхалқ типик характерини акс эттирди. Ўша йилларда яратилган украина поэзияси намуналари орасида Максим Рильскийнинг «Она-Ватан ҳақида сўз» шеъри алоҳида ажралиб туради. Шеърни украин тилидан рус тилига Б. Турганов таржима қилган бўлса, уни ўзбекчага Мақсуд Шайхзода ўгирган эди.

М. Шайхзода таржимасида Максим Рильскийнинг гражданлик пафоси, юксак ватанпарварлик ҳис-туйғулари қандай бўлса шундай сақланиб қолди. Шеър билан танишган ўзбек ўқувчиси шоирнинг туғилган юрти Украинага бўлган сўнмас муҳаббатидан, ажойиб халқ фарзандлари, миллий маданияти билан фахрланиш туйғусидан фақат ибрат оларди, ҳавас қиларди. Қуйидаги сатрлар ўша йиллари китобхонларга, адабиёт мухлисларига ёд бўлиб кетганлиги сир эмас:

Табаррукдир тиғлар оташи,
Ватан учун улар посбон.
Табаррукдир — отлар кишнаши,
Ва денгизни йўли бепоён.
Ва тож кийган Полтава кўркам,
Амирона кулган Энсида ҳам.

Урушгача биз Павло Тичинани моҳир лирик, Украина табиатининг куйчиси сифатида билардик. Шоир ижодининг тадқиқотчилари унинг беҳшюв ва бетакрор лирикасини, шеърларининг оҳанглари, музикасини бир овоздан урғу бериб таъкидлайдилар. Ўша синов йилларида бу моҳир лирикнинг шеърияти ҳам ўткир гражданлик туйғулари, қатъияти, жанговарлиги билан майдонга чиқди. «Ягона оила туйғуси» Павло Тичинани бир умр илҳомлантириб келган ҳақиқат эди. Оғир, мураккаб йилларда бу туйғу янада кучли даъваткорлик билан йўғрилди. Шоир «Мен аминман» шеърида шундай даъват қилади:

Украина дашти, рус қири,
Белоруснинг ўрмони — хуллас,
Ҳамма ерда ёвга йўқ омон,
У йўқолсин бенишон, бесас!
(Ҳ. Ғулом таржимаси).

«Ғазабкор Украина» тўпламига кирган шеърлар ўзбек тилида ҳам оригиналдай жарангладн ва ўқувчига етиб борди. Бу, ишга чинакам ижодий ёндашиш самараси эди, албатта.

Украина шоирлари асарлари устида олиб борилган таржима ишлари оригинал изланишларга айланиб, ажойиб самаралар берди. Украина темаси, қардошнинг ғам-ташвишларига шериклик, душманга бўлган нафрат мавзуси ўзбек шоирларининг уруш йилларида Украинага бағишлаб ёзилган шеърларида ўзига хос маҳорат билан ифодаланди. Ҳ. Олимжон «Роксананинг кўз ёшлари» деган ажойиб балладада ёзди. Унда шоир бирдамлик, синов йиллари совет кишиларининг маънавий юксаклиги туйғуларини акс эттирган эди.

Уйғун халқлар дўстлигига бағишланган «Украина еллари» поэмасини яратди. Миртемир «Днепр» деган ажойиб шеърини эълон қилди.

Ўз навбатида Улуғ Ватан уруши йиллари Ўзбекистонда яшаган украин шоирлари республикамиз адабий ҳаётида актив қатнашдилар. Ўзбекистон мавзуида туркум-туркум шеърлар ёзилди. М. Терешченконинг ўзбек классик шоирлари ҳаёти ва ижодига бағишланган ўн беш сонети ана шундай намуналардан эди. Шоир бу шеърларни ўзининг «Тошкент дафтари» китобига киритди. Микола Бажан «Ўзбекистон шеърлари»ни ёзди.

Ҳа, бугунги кунда янада юксалган ўзаро адабий алоқалар мамлакатимиз халқлари учун масъулиятли синов бўлган Улуғ Ватан уруши йилларида ана шундай тобланган эди. Кейинги йилларда адабиётларимизга кириб келган ёшлар қардош ёзувчиларнинг яқинлигидан, дўстлигидан илҳомланиб, улардан ибрат олиб, интернационализм, биродарлик мавзуларида бир-биридан мазмунли, бир-биридан янгроқ асарлар яратмоқдалар. Республикамизда ўтаётган Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари қатнашчилари бўлган меҳмонлар орасида ана шундай асарларнинг муаллифлари анчагина.

Ишончимиз комилки, оғир уруш йилларида синовдан зўр муваффақият билан ўтган ўзаро адабий алоқалар, ҳамкорлик келгусида ҳам ўзининг қимматли самараларини беради.

Д. АБДУЛЛАЕВА,
филология фанлари кандидати.

МАРЖОННИНГ ЮЗ ДУРДОНАСИ...

репертуарида 4000 та асар бўлган коллектив

Довруғи оламга кетган бу бадиий коллектив билан учрашиш анча қийин бўлди. Унинг сафардан қайтишини кутиб туришга тўғри келди.

Украина ССР маданият министрининг ўринбосари Александр Дмитриевич Трибушнийдан хор қачон келади, деб сўраганимизда у «икки-уч кунда келади ва яна тез сафарга қайтиб кетади», деб жавоб берди.

— Ансамблимизга ҳар қанча ҳавас қилса арзийди, лекин баъзан раҳмимиз ҳам келади, — деб суҳбатга қўшилди режиссёр Леонид Патиченко. — Биласизми, хор ойлаб ижодий сафарда, гастролда юради. Уйдан, болачақадан ойлаб узоқда юришни тасаввур қилинг. Сизларда командировка деган қисқагина сафар бўлади. Санъаткорлар эса нима қилишарди, чидаганга чиқарган, деб юришаверади-да.

— Санъат ижодкордан фидойиликни талаб қилади, деган гап бор, — кулиб менинг кўнглимдаги гапни айтди министр ўринбосари. — Иккинчидан, хорга ҳамма вақт заявка кўп, аксарияти қардошларимиздан. Йўқ деб бўлмайди. Чет эллардан ҳам таклиф мунтазам келиб туради. Ўзбекистонда ҳам шундай таниқли бадиий коллективлар бор-ку! Масалан, «Баҳор», «Ялла» ансамбларига ҳамма вақт эҳтиёж катта. Янглишмасам, улар ҳам кўп вақтларини ижодий сафарларда, гастролларда ўтказсалар керак. Энг муҳими, мана шундай эҳтиёжга, эътирофга сазовор бўлинганлиги. Бундан фақат хурсанд бўлишимиз керак.

А. Д. Трибушний ҳақ гапни айтган эди. Ҳақиқатан ҳам халқ эътирофига сазовор бўлиш катта шараф. Бундай олқишга ҳар қандай санъаткор ҳам, ҳар қандай коллектив ҳам сазовор бўлавермайди. Астойдил ижод қилинганда, кўпчилик илғамаган янгиликларни илғаб, изланишлар олиб борилганда, энг муҳими, эл қалбидагини топиб, унга ҳавола этгандагина шундай ҳурматга мушарраф бўлиш мумкин. Украина ССРда хизмат кўрсатган давлат Академик халқ хори аллақачон бундай меҳр-муҳаббатга сазовор бўлган. Ташкил этилганига қирқ тўрт йил бўлган бу хорнинг дастлабки ўн тўрт йилини изланишлар даври деб ҳисобласак, ўттиз йилдирки, у халққа намунали хизмат қилиб келади. Унинг янгроқ тароналарини бугунги кунда мамлакатимизнинг турли бурчакларидан эшитиш мумкин. Унинг дилрабо, ҳазилкаш рақслари ва қувноқ термаларини чинакам санъат мухлиси аллақачон ёдлаб олган.

Бизга Украинада бир фактни алоҳида фахр билан айтиб беришди. Республикада ижод қилаётган барча ҳаваскорлик коллективлари репертуарида довруқли хорнинг қўшиқлари бор экан. Аксарият халқ талантлари терма ва ҳазил рақсларни бевосита коллектив қатнашчиларининг ўзидан ўрганиб кетишаркан. Тўғри, коллектив жуда кўп ҳаваскор коллективларини ўз оталиғига олган. Уларга ўз вакилларини юбориб, мунтазам ёрдам бериб туришга интилади. Лекин халқ талантлари машҳур хорнинг саҳнасида, устозларнинг гримхонаси ёнида қўшиқлар ўрганиб қайтишни ўзлари учун айрича шараф деб билишаркан.

Академик халқ хорининг асосчиси ҳассос композитор ва дирижёр Григорий Гурьевич Веревкадир. Коллектив ҳозир шу унутилмас санъаткорнинг номи билан аталади. Г. Г. Веревка муваффақиятлар гарови халқ ижодига, фольклорга мунтазам мурожаат қилишда, деб биларди. Шу боисдан дастлабки тароналарни бевосита халқнинг ўзидан олиб репертуарга киритган эди. Энг характерли қўшиқларни, ҳазил, қувноқ термаларни танлаш лозим, деб билган атоқли композитор ва дирижёр меҳнатдан қочмади, чарчамади. Украинанинг деярли барча қишлоғини кезиб чиқди. Бугунги кунда унинг шогирдлари бу ерларда устоз бўлган деган гапни фахр билан, ҳавас билан тез-тез такрорлашади. Веревка ўз вақтида топиб, хор репертуарига киритиб кетган асарлар бугунги кунда совет хор санъатининг, энг муҳими, профессионал саҳнага чиққан халқ ижодининг нодир намуналаридан ҳисобланади.

Санъаткорнинг ишини бугунги кунда тиниб-тинчимас ташкилотчи, ажойиб санъаткор Анатолий Авдиевский давом эттирмоқда. Уни украиналик санъатшунослар хор санъатининг профессори дейишади. Бадиий раҳбар репертуарнинг интернационал мазмунини янада кучайтирди. Халқ ижодига бўлган муҳаббат янада ортди. Фольклор жанрининг янгидан-янги намуналари репертуарга киритилди. Коллектив талантли ёшлар ҳисобига кенгайди. Анатолий Авдиевскийнинг хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланди. У бугунги кунда СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати. Изланувчан дирижёр Борис Лаба ва балетмейстер Алексей Гомонлар билан ҳамкорликда хорнинг изланишларига раҳбарлик қилаётир. Ўз ижрочилиги билан республика конкурсларида назарга тушган дирижёр Анатолий Дубина хор оркестрига таклиф қилинди.

— Биз ҳар қанча изланмайлик ёки интилмайлик, муносиб ижрочи бўлмаса меҳнатимиз беҳуда кетади, —дейди хор бадиий раҳбари. — Ижрочиларимизнинг ҳар биридан хурсандмиз. Улар ўз ижрочилик имкониятларини яхши билишади. Меҳнатдан қочишмайди. Санъат учун фидокорликни ўзлари учун шараф, деб ҳисоблайдилар. Менимча, бизнинг муваффақиятимиз сирларидан бири мана шунда.

Хор коллективи раҳбарининг мулоҳазаларига юз фоиз қўшилиш мумкин. Масалан, Украина ССРда хизмат кўрсатган артистлар Вера Мартиненко, Полина Павлюченко, Наталья Цюпа, Нина Матвиенко, Василий Попадюк, Григорий Норецлар ижрочилигини саҳнада бир бор кўрган киши улар қанчалик баркамол эканлигига ишонч ҳосил қилади. Саҳнада намойиш этилаётган номерни кўраётганингизда беихтиёр ўзингизни унутиб қўясиз. Артист билан ҳамнафас яшайсиз гўё. Чапагингиз камлик қилиб гул қидириб қоласиз... Ҳазилга бой, дилкаш термалардан тузилган номерни ёд олишга интиласиз. Бу — чинакам санъатнинг кучи. Бу халқ ижодига, фольклорга бўлган чинакам муҳаббатдан ҳайратланиш демакдир.

Хизмат кўрсатган Академик халқ хорининг репертуарида бугунги кунда тўрт мингта асар бор, десак ажабланмасдан ишонаверинг. Ҳа, украиналик санъат фидойилари бу тароналарни йиллаб, ўн йиллаб ўргандилар, йиғдилар, қайта ишладилар. Ҳар бир қўшиқ ўзининг бетакрор музикасига, ижросига, жилосига эга. Мамлакатимизда бирон бир фольклор кўрик-конкурслари ёки хор мусобақалари ўтмаган бўлсинки, уларда веревкачилар қатнашиб муваффақият қозонмаган бўлсин. «Турналар», «Запорожьеликлар», «Гопак», «Марина», «Жонгинам», «Днепр ҳақида қўшиқ» каби тароналар турли фестиваллар ва конкурсларга ўзгача файз киритиб келган. Украиналик санъаткорлар биринчи бўлиб ижро этган бу қўшиқлар бугунги кунда миллионлаб кишиларнинг тилида, юзлаб мамлакатлар ансамблларининг репертуарида!

Коллектив ўзининг муваффақиятида композиторларнинг ҳиссаси катта эканлигини ҳамиша баралла овоз билан таъкидлайди. Шундай. Ўзининг ажойиб қўшиқлари, симфониялари, романслари ва опералари билан довруқ таратган Г. Жуковский, К. Доминчен, И. Шамо, А. Филипенко сингари композиторлар хорнинг юксалишига катта ҳисса қўшдилар. Веревкачилар композиторларни бизнинг жонкуярларимиз, дейишади. Мана шу кичкинагина ҳурмат-эътироф сўзининг замирида ҳам улкан маъно бор. Бир-бирига кўрсатиладиган мана шундай меҳр-оқибатни ҳам биз муваффақият гарови, деб таъкидласак арзийди.

Хор республика санъати учун ўзига хос мактаб. Унинг қошида икки йиллик ўқув студияси ишлаб турибди. Ундан учирма қилинган кечаги талабалар бугунги кунда профессионал бадиий коллективларда муваффақиятли ишламоқдалар. Коллектив ўзининг хор ва рақс группасига, халқ чолғу асбоблари оркестрига эга. Унинг қатнашчилари юз кишидан ортади.

Украиналик санъаткорларни дунёнинг жуда кўп мамлакатларида олқишлашган. Хор 1967 йили Монреалда бўлган «ЭКСПО-67» Бутунжаҳон виставкасида иштирок этиб довруқ таратганини ҳозиргача санъатшунослар фахр билан ёзишади. Ўшанда Ер юзининг турли бурчакларидан ташриф буюрган атоқли маданият арбоблари веревкачиларни «Хор санъатининг ноёб ижрочилари, қаҳрамонлари», деб эътироф этишган.

Адабиёт ва санъат кунларининг жонкуярлари ҳақида гап кетгудек бўлса, украиналиклар веревкачиларни биринчилар қаторида тилга олишади.

— Ўзаро ижодий алоқаларнинг олтин кўпригини бунёд этишда шундай маданий тадбирларнинг роли катта-да, — дейди оркестр солисти Касьян Евченко. — Шу боисдан ҳам биз ҳар бир адабиёт ва санъат кунларига қатнашишга интиламиз. Ўзбекистонликлар билан бўлаётган учрашувларимиз янги асарларга илҳом бахш этса ажаб эмас.

Ю. БЕРДИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.
Тошкент—Киев—Тошкент.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорлари—ҳаётга!

Кейинги вақтда партиянинг мамлакат хўжалик ҳаётига алоқадор барча асосий ҳужжатларида молиявий ишни мустаҳкамлаш масалаларига катта эътибор берилмоқда. Экономиканинг янги-янги тармоқлари, тобора кўпроқ корхоналар тўла хўжалик ҳисоби шароитларига ўтказилаётган ҳозирги пайтда молиявий-иқтисодий механизмнинг ўзида ҳам туб ислоҳот рўй бермоқда. Ўзбекистон ССР молия министри Й. И. МАМАТИСАЕВ «Совет Ўзбекистони» газетасининг мухбирлари С. Муҳиддинов ва М. Мирзамуҳамедова билан ана шулар ҳақида суҳбатлашди.

ҚАЙТА ҚУРИШ ВА МОЛИЯ

ХЎЖАЛИК ЮРИТИШНИНГ ЯНГИ ШАРОИТЛАРИДА МОЛИЯВИЙ ИШЛАРДА ҚАНДАЙ ЯНГИЛИКЛАР ЮЗ БЕРМОҚДА?

— Йигит Исаевич, КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми инвестиция сиёсатини тубдан ўзгартириш, молия ишларини мустаҳкамлаш проблемаларига катта эътибор берди. Шу муносабат билан молия-иқтисод механизмини қайта қуриш нималардан бошланаётгани ҳақида гапириб берсангиз.

— Кейинги вақтлардаги иқтисодий қийинчиликлар, миллий даромадларнинг ўсиш суръатлари пасайиши шароитида фойда олиш планлари ва маҳсулот таннархини камайтириш топшириқларини бажармайдиган корхоналар кўпайди, халқ хўжалигида молия ишларида чигалликлар кучайди. Республикада зарар кўрувчи корхоналар улуши 19 процентга етди. Ҳар уч корхонанинг бири маҳсулот етказиб бериш юзасидан олган ўз мажбуриятларини бажармаяпти, ҳар беш корхонанинг бири маҳсулот таннархининг қимматлашиб кетишига йўл қўйди. Хўжасизликка қарши курашда сезиларли ўзгаришлар рўй бермаяпти: унумсиз харажатлар, планда кўзда тутилмаган нобудгарчилик ва зарар миқдори ҳали ҳам кўп. Корхоналарнинг ўз оборот маблағлари сақланиб қолинмаяпти, бу маблағларни актив хўжалик оборотидан плансиз мақсадларга чалғитишга йўл қўйилмоқда. Натижада тўлов интизоми бузилаётир — хўжаликлар бюджет, банклар билан ва хом ашё етказиб берувчи ташкилотлар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қила олмаяптилар.

Вужудга келган мана шундай шароитда республиканинг кўпчилик бирлашмалари, корхона ва ташкилотлари ўн иккинчи беш йилликка оғир молиявий аҳволда етиб келдилар. Шу сабабли хўжалик юритишнинг янги шароитларига муваффақиятли ўтиш учун молия-кредит соҳасида туб ислоҳот ўтказиш зарур, унга узоқ муддатли нормативлар ва молиявий нормалар системаси асос қилиб олиниши лозим. Янги иқтисодий механизм ишлай бошлаши учун молиявий вазиятни аввал-бошданоқ яхши изга солиш зарур. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССР Молия министрлиги план ва банк органлари билан биргаликда, тармоқ министрликлари ва идораларининг иштироки билан республика халқ хўжалигини молиявий жиҳатдан соғломлаштиришнинг махсус программасини ишлаб чиқмоқда.

Шу билан бирга экономикадаги қалтис масала — корхоналарнинг зарар кўриши масаласи айниқса синчиклаб кўриб чиқилмоқда. Зарар кўрувчи ҳар бир корхона учун уни техника билан қайта қуроллантириш, ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш, интизомни мустаҳкамлаш, шу тариқа зарар кўришни аниқ муддатларда тугатиш тадбирлари ишлаб чиқилмоқда. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш механизми бу ишда энг таъсирчан воситадир.

Молия ишларини бошқаришнинг энг муҳим вазифаларини қайта қуриш шу беш йилликнинг охиригача тугалланади, ўн учинчи беш йилликка эса янги хўжалик механизми билан кириб борилади.

— Молия системасини қайта қуришнинг асосий йўналишлари нималардан иборат?

— Молиявий механизмни қайта қуришнинг моҳияти унинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришга, миллий даромадни, давлатнинг фойдасини ва бошқа молиявий ресурсларни муттасил ўстиришни таъминлашга ўтказадиган таъсирини кучайтиришдан, ҳамма жойда хўжалик ҳисобини мустаҳкамлашдан иборат. Қайта қуриш учун давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунининг талабларига биноан халқ хўжалигидаги молиявий ўзаро муносабатларни ривожлантиришга принципиал янгича ёндашувлар асос қилиб олинган. Бу талаблар хўжалик ташаббусига, тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга молиявий устунлик берилишини ва айни вақтда хўжалик юритишнинг пировард натижалари учун масъулиятни кучайтиришни таъминлайди.

Келгуси йилда республиканинг яна 6 та министрлиги ва идораси, Маҳаллий саноат министрлигининг иккита корхонаси, Сурхондарё область агросаноат комитети тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтади. Ҳаммаси бўлиб республиканинг 2,5 мингга яқин корхона, бирлашма ва ташкилоти янгича шароитларда ишлай бошлайди.

Ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина бирлашма ва корхоналар тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаб турибди. Хўш, уларнинг бюджет билан ўзаро муносабатлари қандай бўлмоқда? Уларнинг янгича ишлаш соҳасидаги дастлабки якунлари нималардан иборат?

Ҳозирги вақтда республиканинг 1700 та бирлашма ва корхонаси тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаб турибди.

Бу ўринда мен молиявий аҳволи кучли бўлган ва кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришнинг илмий тадқиқот ва ишланмалардан тортиб то маҳсулотни истеъмолчига сотишгача бўлган бутун циклини мустақил амалга ошира оладиган корхоналаргина ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида нормал ишлаб, ривожлана олиши мумкинлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Бериб қўйилган ҳуқуқлардан кенг фойдаланиш, хўжаликни моҳирона юритиш йўли билан ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, молиявий-иқтисодий аҳволни барқарорлаштириш мумкин.

Меҳнат коллективининг корхона бюджет олдидаги ва юқори ташкилот олдидаги ўз мажбуриятларини бажаргандан кейин қолган ҳамма фойдаси ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва социал масалаларни ҳал этиш, моддий рағбатлантириш учун ишлатилади.

Мисол учун республика Енгил саноат министрлигига қарашли Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасини олайлик. Бу бирлашма ярим йил мобайнида фойда олиш планини 400 минг сўм ёки 7,3 процент миқдорида ошириб бажарди. Корхонада бюджетга тўловлар (норматив бўйича ажратмалар) шу йилнинг ярим йили мобайнида 2,5 миллион сўмни (ҳисоблаб қўйилган фойданинг 58,6 процентини) ва юқори ташкилотга тўлов 675 минг сўмни (16,5 процентни) ташкил этади. Коллектив ихтиёрида 1,6 миллион сўм фойда қолди, бу фойда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан икки баравардан зиёд кўпдир.

Афсуски, ҳамма жойда ҳам аҳвол шундай эмас. Хўжалик юритиш даражаси пастлиги, иқтисодий билим савиясининг етарли эмаслиги сабабли кўпгина корхоналарнинг молиявий аҳволи ҳали ҳам қийин бўлиб турибди, айрим корхоналарнинг аҳволи эса ўтган йилга нисбатан ҳатто ёмонлашиб қолди.

Масалан, республика Енгил саноат министрлигининг Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасини олайлик. Йилнинг биринчи ярмида бу корхонада фойда олиш плани 3,1 миллион сўм миқдорида кам бажарилди ёки 39,4 процентдан ошмади. Норматив бўйича бюджетга ажратмалар 2,1 миллион сўмни (ҳисоблаб қўйилган фойданинг 49,5 процентини) ташкил этди, бу эса планда белгиланганидан 1,7 миллион сўм кам эди. Министрликка ажратмалар 1,3 миллион сўмни ташкил этди ёки планда белгилаб қўйилганидан 1,5 миллион сўм кам бўлди. Меҳнат коллективининг ихтиёрида 400 минг сўм фойда қолди. Ҳолбуки, планга мувофиқ 1 миллион сўм фойда корхона коллективи ихтиёрида қолиши керак эди. Эришилган кўрсаткич ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 200 минг сўм кам бўлди.

— Тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтилиши муносабати билан фойда яъни даромад кўрсаткичининг тақдири қандай бўлади?

— Фойда корхона хўжалик фаолиятига ишнинг асосий кўрсаткичи, ишлаб чиқариш-социал ривожланишни пул билан таъминлашнинг энг муҳим манбаи қилиб олинган. Фойда — аслида меҳнат коллективи ишининг пировард натижасидир, бу натижа корхона хўжалик фаолиятининг ҳамма соҳаларини бамисоли кўзгудек акс эттиради.

Беш йиллик учун белгилаб қўйиладиган стабил нормативлардан бюджетга, юқори органларга, ишлаб чиқариш ва социал ривожланиш фондларига, шунингдек моддий рағбатлантириш фондига ажратмалардан кенг фойдаланиш олинган фойдани тақсимлашдаги янгиликдир.

Фойдадан бюджетга тўловларнинг бир неча формалари қўлланилади:

— Нормативларга мувофиқ балансдаги фойдадан ажратмалар. Бу тартиб Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, Автотранспорт министрлиги системасида, барча қурилиш ташкилотларида қўлланилади;

— фондлар учун тўловлар ва ҳисоблаб қўйилган фойдага нисбатан нормативлар бўйича ажратмалар бюджетга топширилади. Бу тартиб саноатда қўлланилади;

— 1988 йилдан бошлаб бюджетга тўловлар фондлар учун тўловлардан, меҳнат ресурслари учун тўловлардан, ҳисоблаб қўйилган фойдага нисбатан нормативлар бўйича ажратмалардан иборат бўлади.

Ўн учинчи беш йилликдан эътиборан социалистик корхоналардан олинадиган даромадларнинг асосий манбаини корхоналарнинг фойдаланилган меҳнат ресурслари учун тўловлари (ишлаб чиқариш фондлари, меҳнат ресурслари, табиий ресурслар учун тўловлар, бюджетга солиқ ажратмалари) ташкил этадиган бўлади.

— Хўжаликни юритишда самарасиз, беҳуда чиқимларга барҳам бериш янги шароитда қандай кучайтирилади?

— «Самарасиз чиқимлар йўналиши» деган иборани аввалambор тушунтириб берайлик. Бунинг боиси муайян чиқим қилиб кўпроқ натижа олиш ёки муайян натижага камроқ чиқим билан эришишни таъминлаш демакдир.

Хўш, бизнинг ихтиёримизда самарасиз чиқимларни йўқотишга эришишнинг қандай воситалари бор?

1987 йилдан бошлаб асосий фондларни, ишлаб чиқариш қувватлари ва объектларини ишга туширмаган буюртмачи ва пудратчига нисбатан жуда қаттиқ чоралар белгиланди. Яъни, буюртмачи ишга туширилмаган фондларнинг 3 проценти ҳажмида ва пудратчи қурилиш-монтаж ишлари ҳажмининг 3 проценти миқдорида бюджетга ҳақ тўлайди.

Қурилишда планда белгиланган муддатда фойдаланилмаган лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш учун қилинган харажатлар қиймати иттифоқ бюджети даромадига топширилади.

Ҳар сўмлик товар-материал бойликлари запасларининг белгилаб қўйилган нормативларидан ошиб кетилган тақдирда бюджетга шу бойликлар қийматининг 3 проценти миқдорида пул тўланади.

Корхоналарнинг ўз фаолияти натижалари учун иқтисодий масъулияти кучайтирилди. Моддий ресурслар ортиқча сарфланган тақдирда бюджетга икки ҳисса ҳақ тўланади, сифатсиз маҳсулот етказиб берилган тақдирда молиявий жазо берилади, олий сифат категорияси аттестациясидан ўтмаган, балки биринчи категория билан аттестация қилинган маҳсулот ишлаб чиқарилганлиги учун улгуржи нархлардан чегириб ташланади, атроф-муҳит ифлослантирилган тақдирда молиявий жазо берилади.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида кўриладиган барча иқтисодий жазо чораларида белгиланган ҳақни корхоналар ўз ихтиёрида қолдирган фойда ҳисобидангина тўлайдилар.

— Штатларни тасдиқлашда қандай янгилик бор?

— Кейинги вақтда саноат, қурилиш, қурилиш-монтаж ва монтаж ташкилотларининг, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, савдо, алоқа, автомобиль транспорти корхоналари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари раҳбарларининг штатларни тасдиқлаш ҳуқуқларини кенгайтиришга қаратилган бир қанча тадбирлар кўрилди.

Аввало халқ хўжалигининг шу тармоқлари ва бошқарув органлари учун маъмурий-бошқарув ходимлари сонини ва уларни сақлашга қилинадиган харажатларни чеклаб қўйиш бекор қилинди. Бунинг ўрнига юқори ташкилот раҳбар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг иш ҳақи фонди нормативини тасдиқлаб беради.

Норматив қуйидагича белгиланади:

саноатда — иш ҳақининг умумий фондига нисбатан процент ҳисобида;

қурилишда — ўз кучлари билан бажарадиган қурилиш-монтаж ишларининг ҳар сўмига тийин ҳисобида;

халқ депутатлари маҳаллий Советларига иш ҳақининг абсолют фонди тасдиқлаб берилади.

Раҳбар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар иш ҳақи фондларининг нормативлари тасдиқланишидан аввал амал қилиб келган бошқарув ходимлари сонининг юқори ташкилотлар томонидан тасдиқланадиган типовой структуралари ва штатлари, нормативлари энди тавсия характерида бўлади.

Корхона, ташкилот, бошқарув органи норматив бўйича ҳисоблаб чиқарилган иш ҳақи фонди доирасида штат жадвалини ўзи мустақил равишда тасдиқлайди. Айни вақтда схема бўйича ўртача маошга, кичик ва катта мутахассисларнинг нисбатига, бюро ва бўлимларнинг энг оз сонига мажбурий равишда риоя этиш соҳасидаги чеклашлар бекор қилинади. Маҳаллий Советларнинг бошқарув органлари аппаратида ҳам схема бўйича ўртача маошга, кичик ва катта мутахассислар нисбатига мажбурий риоя этиш соҳасидаги чеклашлар бекор қилинди.

Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларига меҳнатда юксак натижаларга эришган, алоҳида муҳим топшириқларни бажарган ходимларнинг мансаб окладларига иш ҳақи фонди нормативи доирасида мансаб окладларининг 50 процентигача бўлган миқдорда устама ҳақ белгилашда кенг ваколатлар бериб қўйилади.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг бошқарув органларига келганда шуни айтиш керакки, штатларни бошқа ишлар учун бўшатиб бериш ҳисобига иш ҳақи фондини тежаш, тежалган бу маблағни аппаратнинг юқори малакали ходимларига шунингдек мустақил бўлимлар ва бошқармаларнинг ходимларига, жумладан уларнинг бошлиқларига устама ҳақ белгилаш учун ишлатиш ҳуқуқи берилди.

— Республика Молия министрлигининг ўзидаги иш қандай қайта қурилмоқда?

— Республика Молия министрлигида молиявий механизмни тубдан қайта қуриш тўғрисидаги қарорларни амалга ошириш ишлари ташкилий плани ишлаб чиқилган. Унда бу ишнинг конкрет йўналишлари ва бажарилиш муддатлари, унга тайёргарлик кўриш учун масъул кишилар кўрсатилган. Бу план молиявий система фаолиятининг ҳамма соҳаларини ўз ичига олади. Юқорида айтиб ўтилганидек, республикадаги молиявий-иқтисодий вазиятни соғломлаштиришнинг махсус программасини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда. Узоқ муддатли норма ва нормативлар асосида молия-бюджет ишларини планлаштиришни қайта қуриш, бюджетнинг даромад базасини такомиллаштириш белгиланган. Қайта қуриш ҳам молия, ҳам хўжалик органларининг иш услуби ва методларини қатъиян ўзгартиришни талаб қилади. Биз умумий ишдан баб-баравар манфаатдор бўлган ҳамкор шериклар сифатида ҳаракат қилишимиз керак.

Молиявий контролнинг ўрнини тўғри белгилаш жуда муҳимдир. Текширишлар камроқ, уларнинг сифати эса юқорироқ бўлиши керак.

Хуллас, қилинадиган юмушлар жуда кўп. Буларнинг ҳаммаси ҳали катта ишнинг бошланиши, холос.

Юбилей йилининг дастлабки кунлариданоқ ғайрат-шижоат кўрсатиб келаётган Шўртан газчилари 9 ойлик программани барвақт бажардилар.

Газчилар йиллик планни ҳам муддатидан олдин бажариш ва унга қўшимча 750—800 миллион кубометр газ қазиб чиқариш учун мусобақани авж олдирганлар.

«Шўртангаз» бошқармаси энг ёш коллективдир. Шунга қарамай эндиликда Оҳангарон, Ангрен, Тошкент, Фарғона шаҳарларининг ўнлаб корхоналари Шўртан гази, конденсати ва нефти билан ишламоқда.

Суратда: илғор ишчилар Исмат Тўйчиев (чапда), Абдуманнон Хуррамов.

Ш. Шаропов фотоси (ЎзТАГ).

● Журналларнинг янги сонларида

«МУХБИР»—«КОРРЕСПОНДЕНТ»

«Мухбир — «Корреспондент» журналининг тўққизинчи сони КПСС Марказий Комитетида оммавий ахборот воситалари ва ижодий союзлар раҳбарлари билан бўлиб ўтган учрашув материаллари билан очилади. Бу сонда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми тўғрисидаги информацион билдириш, «Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига» рубрикаси остида А. Шариповнинг «Газеталарнинг шу кунги бош мавзуи», З. Есенбоевнинг «Атоқли журналист, оташқалб публицист» сарлавҳали мақолалари ўрин олган.

«Матбуотга партиявий раҳбарлик» рубрикаси остида Тошкент область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари С. Сергиенконинг «Партия комитетининг кўзгуси» мақоласи ёритилган. «Касб этикаси» рубрикаси остида «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газетаси маданият ва турмуш бўлимининг мудири Т. Травкиннинг «...Ҳақиқат эса қимматлироқдир» сарлавҳали корреспонденцияси босилган.

Журналнинг бу сонида вақтли матбуот, телевидение ва радиода «Жадаллаштириш — умумхалқ иши» шиори остида ўтказиладиган республика конкурси ҳақидаги Низом ҳам босилган.

Булардан ташқари бу сонда «Союзимиз ижодий», «Фотография усталари», «Журналистлар ёзган китоблар», «Информация», «Реклама» ва бошқа доимий рубрикалар остида ҳам бир қатор материаллар эълон қилинган.

ТАСС АХБОРОТИ

3 октябрь куни Москва вақти билан соат 18 дан 15 минут ўтганда Совет Иттифоқида, Қозоғистон ССРнинг Актюбинск областига қуввати 20 килотоннагача борадиган ер ости ядро портлатиши ўтказилди.

Бу портлатиш халқ хўжалиги манфаатлари йўлида ўтказилди.

Агросаноат янгиликлари

МАККАЖЎХОРИКОРЛАР ЗАФАРИ

Ховос районидаги хўжалик ҳисобидаги 1-«Д» участкасининг Саодат Маматова бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари меҳнат зафарини қўлга киритдилар. Улар ҳар гектар ердан 40 центнердан зиёд «қаҳрабо дон» ҳосили кўтаришга муваффақ бўлишди. Бу кўрсаткич пландагидан 13 центнер кўп демакдир.

Эришилган муваффақиятга комбайнчи Одилжон Солиев, Назар Тошматов ва Шаҳобиддин Азимов сингари транспорт ҳайдовчилари баракали ҳисса қўшдилар.

●

ҚИШЛОВГА ҲОЗИРЛИК

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Малик» тажриба-намуна хўжалигининг Қувват Яшманов бошлиқ бригадаси коллективи озуқа тайёрлаш йиллик планини ошириб бажарди. Улар 279 гектар янги бедазорнинг ҳар гектаридан 145 центнердан қуруқ беда пичани тайёрлашди.

Шу кунларда озуқакорлар тўртинчи ўримни тугаллашмоқда. Кунига 10—12 гектар майдондаги бедани ўриб-йиғиб олишяпти.

Озуқакорлар йил охиригача ҳар гектар майдондан яна 20 центнердан ошириб беда пичани жамғаришга аҳд қилганлар.

●

АСАЛАРИЧИЛАР ҲИММАТИ

Улуғ Октябрь байрамининг 70 йиллигини муносиб кутиб олишга азму қарор қилган Ворошилов районидаги «КПСС XXVI съезди» асаларичилик совхози миришкорлари дастлабки ютуқни қўлга киритишди. Асал тайёрлаш йиллик плани бажарилди.

Хўжалик коллективи давлатга 46 тонна ўрнига 46,5 тонна асал етказиб берди. Совхоз асаларичиларининг фидокорона меҳнатлари туфайли 3200 асалари уясининг ҳар биридан ўртача 15,5 килограммдан сифатли асал йиғиб олинди.

Ҳ. ХАЛИЛОВ.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«Қизлар тақдирига лоқайд бўлмайлик»

Шундай сарлавҳа остида босилган туркум хатларда (1987 йил 21 июль сони) Бойсун районидаги «Мачай» совхози территориясидаги баъзи қизлар ўқишни давом эттириш имкониятига эга бўлмаётганликлари, айрим хотин-қизлар ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилмаётганликлари кўрсатиб ўтилган эди.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда қайд этилишича, мақола Бойсун район Совети ижроия комитети билан биргаликда область халқ маорифи бўлими томонидан ўрганиб чиқилди.

Мақолада кўрсатилган «Мачай» совхозида яшовчи болаларни умумий таълимга жалб этиш юзасидан тадбирлар кўрилди. Ҳозирги вақтда совхоз территориясида учта саккиз йиллик ва битта ўрта мактаб ишлаб турибди. Саккиз йиллик мактаблар қошида кечки синфлар очилди. Ўқув даргоҳларида тўртта кутубхона хизмат кўрсатаётир, тўртта бадиий ҳаваскорлик ансамбли ва бошқа тўгараклар ишлаб турибди. Агросаноат йўли билан ўн иккинчи беш йилликда 392 ўринли мактаб биноси қуриш мўлжалланмоқда.

Ҳозирги вақтда Бойсун район Совети ижроия комитети совхоз дирекцияси билан ҳамкорликда хўжалик аҳолиси турмуш маданиятини яхшилаш юзасидан комплекс тадбирларни тайёрламоқда.

«Боғ боғдек бўлсин»

Газетанинг шу йил 6 август сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада Нукус шаҳридаги «Ғалаба» маданият ва истироҳат боғида меҳнаткашлар бўш вақтини оқилона ташкил этишга, айниқса, ёшларга қулай шароитлар яратишга эътиборсизлик билан қаралаётганлиги ва бошқа камчиликлар очиб ташланган эди.

Ушбу мақола юзасидан НУКУС ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан шундай мазмунда жавоб олинди:

— Мақола «Победа» маданият ва истироҳат боғи коллективининг касаба союз йиғилишида муҳокама қилинди. Боғ кассири У. Кальпанова қаттиқ огоҳлантирилди. Ҳозир каруселлар ишлаб турибди. Бош планга кўра, болалар кафеси қурилмоқда ва майдончa ободонлаштириляпти.

Шанба, якшанба ва байрам кунлари боғда бадиий ҳаваскорлик коллективлари, автоном республика шаҳар ва район маданият уйлари кўриклари ўтказилмоқда. Нукус шаҳар маданият уйи вокал ансамбли хизмат кўрсатяпти.

Шаҳар партия комитетида «Ғалаба» маданият ва истироҳат боғи раҳбарлари билан суҳбат ўтказилди. Шаҳар аҳолисига ва болаларга хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди.

Дунё воқеалари

Шарқ музикаси: АНЪАНА ВА ЗАМОНАВИЙЛИК

САМАРҚАНД, 3 октябрь (ЎзТАГ мухбирлари И. Гребенюк, Л. Токарев). Қадимий Самарқандда «Яқин ва Ўрта Шарқ халқлари анъаналарининг ҳозирги замон музика маданиятида яшаб келаётганлиги» деган мавзудаги учинчи халқаро музикашунослик симпозиуми ўтказилди. Симпозиумни ЮНЕСКОнинг халқаро музика кенгаши СССР Композиторлар союзи ва СССР Маданият министрлиги билан биргаликда уюштирди.

Самарқандда ўтказилган бу галги учрашувнинг аввалги симпозиумлардан фарқи шуки, унда жуда кўп вакиллар қатнашди: дунёнинг 25 мамлакатидан, Москвадан, Ўрта Осиё республикаларидан 400 нафардан кўпроқ музикашунос, созанда келди. Учрашув қатнашчилари орасида Европанинг бир қанча давлатларидан, АҚШдан келган тадқиқотчилар бор. Кўпдан-кўп мунозаралар, давра суҳбатлари чоғида Шарқ маданиятининг миллий хусусиятлари замонавий бастакорларнинг ижодига қандай таъсир ўтказаётганлигига асосий эътибор берилиши — симпозиумнинг ўзига хос яна бир хусусиятидир.

Халқаро музикашунослик анжуманининг қатнашчилари В. И. Ленин ҳайкали, Шарқнинг машҳур шоирлари Жомий ва Навоий ҳайкаллари пойига гуллар қўйишди.

Симпозиум А. Икромов номидаги Ўзбекистон адабиёти ва санъати тарихи музейида тантанали равишда очилди. СССР Композиторлар союзи правлениесининг биринчи секретари Т. Н. Хренниковнинг табрикномаси ўқиб эшиттирилди.

Халқаро анжуманни очиш чоғида симпозиумни тайёрлаш ва ўтказиш ташкилот комитетининг раиси, СССР Композиторлар союзи правлениесининг секретари Р. Г. Косачева нутқ сўзлади. Шарқ олимлари билан созандаларининг қадимий Самарқанддаги учрашуви халқаро музика ҳаётида катта воқеа бўлиб қолганлиги таъкидланди. Бу учрашувлар музикашунослик фанини мароқли тадқиқотлар билан бойитди, анъанавий музика жанрларини қайта тиклашга кўмаклашди.

Самарқанд мана шундай анжуманлар маскани бўлиб қолганлиги тасодифий ҳол эмас, деб уқтирилди симпозиум очилишида. Бу шаҳар қадим замонлардан буён катта маданият марказларидан бири сифатида машҳур бўлган. Шарқнинг кўпгина таниқли бастакорлари шу ерда яшаб, ижод қилганлар, уларнинг ижодиёти ҳозир ҳам жаҳон маданиятининг бисоти бўлиб турибди. Турли мамлакат музикачиларининг мунтазам мулоқоти — халқлар ҳамкорликка интилаётганлигининг яққол далилидир. Бу мулоқот бир-бирини яхшироқ билиб олиш, қадим ўтмишга томир ёйган музика маданиятларининг ўзаро алоқасини аниқлаш имконини беради.

Биринчи мажлисда симпозиум қатнашчилари анъанавий музиканинг ўтмишдаги ва ҳозирги пайтдаги роли ҳақида гаплашиб олдилар. Сўнгра улар Самарқанд давлат университетига бордилар. У ерда мақомчи студентлар ансамбли ўз санъатини намойиш қилди.

Симпозиумнинг биринчи куни якунида Шердор мадрасаси олдида, очиқ ҳаводаги театрда анъанавий музика концерти бўлди. Самарқанд опера ва балет театрида Ўзбекистон ССР давлат симфоник оркестри ижросида совет ва чет эл композиторларининг асарлари ярим кечагача янграб турди.

Халқаро музикашунослар симпозиуми ишида халқаро анъанавий музика кенгашининг президенти Эрик Штокман (ГДР), шу кенгашнинг бош секретари Дитер Кристенсен (АҚШ), кенгашнинг фахрий аъзоси Нарьяна Менон (Ҳиндистон) қатнашмоқдалар.

Фарғона областидаги «Қизилтепа» шифохонасига Афғонистон Демократик Республикасидан ўттиз ишчи-деҳқон, зиёлилар вакиллари келишди. Улар бальнеология курортида дам олиб, саломатликларини тиклайдилар.

СУРАТДА: шифохонанинг бош врачи Раҳбархон Кенжабоева даволанаётган афғонлар билан бирга.

Ш. Алимов фотоси (ЎзТАГ).

Телетайп лентасидан

ПАРИЖ. Франция жамоатчилиги вакилларининг «Ташаббус-87» группаси Москвадан Парижга қайтиб келди. «Ташаббус-87» группасининг якшанба куни Парижда тарқатилган баёнотида группанинг Москвага сафари барча соҳаларда Франция — Совет муносабатларини ривожлантириш учун янги истиқболлар очди, деб таъкидланади.

ГАВАНА. Сальвадор пойтахтида Сальвадор ҳукумати билан шу мамлакат ватанпарварлик ташкилотларининг раҳбарлари ўртасида сулҳ музокаралари бошланди.

СОФИЯ. Болгариянинг Пловдив шаҳрида якшанба куни ниҳоясига етган халқаро техника ярмаркасида жаҳондаги 31 мамлакатдан 2400 тадан кўпроқ фирма ва ташқи савдо ташкилотлари қатнашди.

(ТАСС).

• СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида Ўзбекистон ССР кунлари олдидан

ОКТЯБРЬ ИНЪОМЛАРИ НАМОЙИШИ

Мамлакатимизнинг бош кўргазмаси — СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида Улуғ Октябрь 70 йиллиги шарафига юбилей рапорти бераётган Иттифоқдош республикалар эстафетаси давом этмоқда. Ҳозир бу ерда Қозоғистон кунлари ўтказиляпти. Серқуёш ўлкамиз босиб ўтган шонли йўллардан ёрқин тасаввур берувчи шодиёна кунлар эса 8 октябрдан 12 октябргача давом этади.

ВДНХнинг Ўзбекистон бўлими директори Т. Қосимовни павильоннинг иккинчи қаватида учратдик.

— Турғун Тўхтамуродович, кўргазмада Ўзбекистон ССР кунлари давомида бу ерга ташриф буюрганлар диққатини жалб этувчи асосий экспозициялар, бўлимлар ва кўзда тутилган тадбирлар билан олдиндан қисқача таништирсангиз.

— Ўзбекистон ССР СССРдаги барча қардош республикалар қатори Совет ҳокимияти йилларида саноати гуркираб ўсаётган, қишлоқ хўжалиги интенсив ривожланаётган, маданий ҳаёти юксалиб бораётган озод, тенг ҳуқуқли республикалардан бири. Узоққа борманг: 1986 йилнинг ўзида республикада миллий даромад 3,4 процентга ўсди. Саноат моллари ишлаб чиқариш 5,8 процент кўпайди. Уларнинг ҳаммаси кўргазмага қўйилиши назарда тутилган катта-катта экспонатларда, мўйқалам усталари тасвирларида, рангли слайдаларда, видеофильм ленталарида ёрқин акс этади.

— Республикада ҳозир ижтимоий ишлаб чиқаришнинг асосий қисми агросаноат комплекси ҳиссасига тўғри келади, — суҳбатга аралашди павильоннинг бош методисти Галина Петровна Миклашевская, — шунинг учун ҳам экспозицияларнинг марказий қисми республика агросаноат комплекси ва унинг илғор хўжаликлари фаолиятига бағишланади. Жумладан, Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозда ишлаб чиқаришни планлаштириш ва янгича хўжалик ҳисоби натижалар бераётганлиги атрофлича баён қилинади. Колхоз ўтган йили ҳар гектар ердан ўртача 30,2 центнердан «оқ олтин» ҳосили кўтарган. Йиллик даромад 5,9 миллион, соф фойда эса 1,2 миллион сўмга етган. Рентабеллик 24 процент ошган.

Қайта қуриш даврида халқ хўжалигининг ҳамма соҳасида — саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари ҳамда маиший хизмат комбинатлари коллективлари эришаётган ютуқлар ҳақида ҳам ёрқин тасаввур берувчи алоҳида бўлим ташкил этилади.

Бу ерда навбатчилик қилаётган Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси ходимларининг фикр ва мулоҳазаларини сўрадик.

Барно НАБИЕВА: Ўзбекистон олимларининг фан-техника тараққиёти йўлида москвалик мутахассислар билан олиб бораётган илмий ижодий изланишлари махсус стендларда қайд этилади. Масалан, бошқарувнинг автоматлашган системасини ва электрон-ҳисоблаш машиналаридан коллектив фойдаланиш системасини яратиш бўйича ишлаб чиқилаётган мураккаб комплекс программа, ўйлаймизки, кўргазма иштирокчиларида катта таассурот қолдиради.

Юбилей экспозицияларнинг якуний қисмида республика маданий ҳаётида рўй бераётган ижобий силжишлар, барқарор ўсишлар билан танишасиз.

Насиба АЗИМХЎЖАЕВА: Пойтахт кинотеатрларида Ўзбекистон кино усталари ишлаган бадиий, ҳужжатли ва илмий-оммабоп фильмлар кенг намойиш қилинади. Меҳмонлар ва москваликлар санъат ва адабиёт вакиллари, ишлаб чиқариш илғорлари билан учрашадилар. Мева-сабзавот маҳсулотлари ярмаркасида серқуёш ўлка замини саховати ўрин олади. Марказий универсал магазини ва унинг ВДНХдаги филиалида Ўзбекистонда тайёрланган ҳар хил ёдгорлик буюмлари ва халқ амалий санъати намуналари савдоси уюштирилади.

Иттифоқнинг бош кўргазмасида республикамиз кунлари бошланиши билан бу ер янада гавжум, янада серфайз бўлади.

Н. САЪДУЛЛАЕВ.
Москва.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

9 ОКТЯБРДА
ГУЛИСТОН ШАҲРИДА

Ютуқли омонатларнинг навбатдаги тиражи ва пул-буюм ютуқли омонатларнинг саккизинчи тиражи ўйналади.

Ютуқли омонатлар бошқа омонатлардан шу билан фарқ қиладики, омонатчи уларга бериладиган фойдани ютуқ тарзида олади.

Омонатчи пул-буюм ютуқли омонатлар фойдасини ютуқ тарзида нақд пул билан ёки унинг хоҳишига кўра, талаб катта бўлган буюмлар тарзида ҳам олиши мумкин.

Буюмлар рўйхати билан омонат кассаларида танишиш мумкин.

Иккала омонат турининг ҳар 1000 счётига 25 ютуқ: ярим йил мобайнида счётдаги сақланаётган омонат миқдорининг 200 проценти ҳажмида бир ютуқ, 100 проценти ҳажмида — икки ютуқ, 50 проценти ҳажмида — икки ютуқ ва 25 проценти ҳажмида — 20 ютуқ ўйналади.

ЎРТОҚЛАР! ВАҚТИНЧА ФОЙДАЛАНМАЁТГАН ЎЗ МАБЛАҒЛАРИНГИЗНИ ЮТУҚЛИ ВА ПУЛ-БУЮМ ЮТУҚЛИ ОМОНАТЛАРГА ҚЎЙИНГ!

СССР ДАВЛАТ МЕҲНАТ ОМОНАТ КАССАЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА БОШ БОШҚАРМАСИ.

ҲУРМАТЛИ ЎРТОҚЛАР!

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ

БАРЧА ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТЛАРИДА — ОЙНИНГ ҲАР УЧИНЧИ ШАНБАСИДА

Тошкент давлат медицина институти 1-клиникасининг консультация поликлиникаларида, 1-республика клиник касалхонасида, Қорақалпоғистон АССР ва республика касалхонаси ва область касалхоналарида

ҲАР ШАНБА КУНИ СОАТ 10 ДАН 14.00 ГАЧА

ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ ЎТКАЗАДИ

Шу кунлари илмий-тадқиқот институтларининг ТОШКЕНТ, САМАРҚАНД, АНДИЖОН медицина олий ўқув юртларининг профессорлари, доцентлари, етакчи мутахассислари эҳтиёж сезганларга юқори малакали консультациялар беришади.

Қабулга келувчилар паспортларини олиб келишлари сўралади.

МУРОЖААТ УЧУН АДРЕСЛАР:

КАРДИОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 2-уй).

РЕСПУБЛИКА АЛЛЕРГОЛОГИЯ МАРКАЗИ (Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 2-уй).

СИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ (Тошкент шаҳри, Алимов кўчаси, 1-уй).

ЎЛКА МЕДИЦИНАСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ КОНСУЛЬТАЦИЯ ПОЛИКЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй).

ГЕМАТОЛОГИЯ ВА ҚОН ҚУЙИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (Тошкент шаҳри, Ш. Руставели кўчаси, 138-уй).

ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ КОНСУЛЬТАЦИЯ ПОЛИКЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 2 «а» уй).

КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ ПОЛИКЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси, 4-уй).

ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ ПОЛИКЛИНИКА БЎЛИМИ (Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 78-уй).

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИНИНГ 2-КЛИНИК КАСАЛХОНАСИ ҲУЗУРИДАГИ РЕСПУБЛИКА НЕВРОЛОГИЯ МАРКАЗИНИНГ КОНСУЛЬТАЦИЯ ПОЛИКЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, Каблуков кўчаси, 5-уй).

ОНКОЛОГИЯ ВА РАДИОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ КОНСУЛЬТАЦИЯ ПОЛИКЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 383-уй).

АКУШЕРЛИК ВА ГИНЕКОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 132 «а» уй).

ПЕДИАТРИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (Тошкент шаҳри, Чимбой переулоги, Талант проезди, 3-уй).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИНИНГ 1-КЛИНИКАСИ (Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 2-уй).

1-РЕСПУБЛИКА КЛИНИК КАСАЛХОНАСИ (Тошкент шаҳри, Фарҳод кўчаси, 2-уй).

● СПОРТ ● СПОРТ ● ● СПОРТ ● СПОРТ ● ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Футбол

Мухлис одобли бўлса...

Олий лига коллективлари— Киев динамочилари билан пойтахт спартакчилари учрашувида юз берган кўнгилсизлик сабоқ бўлди. Мамлакат спорт жамоатчилиги, миллионлаб мухлисларни қаттиқ ранжитган бундай безорилик ҳаракатлари совет кишилари томонидан қораланмоқда, турмуш тарзимизга зидликда айбланмоқда. Совет футболи, қолаверса, спортга дахлдор кишилар, коллективлар Киевдаги нохушлик сабабларини ўрганмоқдалар, тегишли хулоса чиқармоқдалар. Биз шу муносабат билан республика футболининг айрим мутасаддилари ҳамда мухлислари фикрини олдик.

Ж. ХОНАЗАРОВ, Орджоникидзе район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раиси, футбол ишқибози.

— Футбол олами тасодифларга тўла. Кутилмаган воқеалар бўлиб туради. Лекин Киевда юз берган безориликка сабаб нимада-ю, нега воқеа шу даражада ривожланишига йўл қўйилди? Ахир, футбол учрашуви ҳамиша байрам тарзида нишонланиб келади. Минглаб кишиларга катта завқ бағишлаб, кайфиятини созлайди, баракали меҳнат қилишига имкон беради.

Назаримда ҳозирги ёшлар, айниқса, ўсмирлар футбол мухлиси бўлишни ўрнига қўёлмаяптилар. Уларни тўғри йўлга солиш ва тарбиялашга аҳамият бериш жуда зарурга ўхшаб қолди. Шундай қилиш керакки, ёшлар ўз акалари, оталаридек ишқибозлик қилишни, ўзлари севган командага содиқ қолиб, ҳурматини ўрнига қўйишни ўргансинлар.

Киевда содир бўлган воқеа муносабати билан фикр билдирган Москва «Спартак»чиларининг команда бошлиғи Н. Старостиннинг мулоҳазаларига бир назар солинг-а: «Спартак»чиларга эргашиб шаҳарма-шаҳар кезиб юрган ўсмирларга ҳайрон қоласан. Улардан: «Нега биз борган ердан қолмасликка ҳаракат қиласизлар?»— деб сўрасам, севимли командамизга кўмакдошмиз, дейишади. Ўзингиз ўйлаб кўринг. Наҳотки учрашувни кўриш, ишқибозлик қилиш учун юзлаб километр йўл босиш шарт бўлса? Бундан ташқари стадионни тўлдириб ўтирган минглаб киевликлар олдида юзга яқин «меҳмон» мухлиснинг ҳайқириғи қанчага борарди? Гап бунда эмас. Болалар ўқишдан, балки, меҳнатдан қочиб юришгандир? Йўл харажати-чи? Қандай сармоя ҳисобига «саёҳат» қилишяпти экан? Олмаотагача боришади-я. Бир хомчўт қилиб кўринг, кўп нарса аён бўлади. Демак, маблағ топиш керак. Ҳалоллик бўлса майли-я...»

Ана кўрдингизми? Ҳақиқий мухлисларга панд бериш, севимли команда шарафига соя солиш, жанжал-суронлар кўтариш илдизи қаёққа қараб кетяпти. Назаримда Киевдаги воқеа жиддий ўйлашни, бундай ҳодисаларнинг олдини олиш зарурлигини тақозо этади. Мактаблар, ота-оналар комитети футболга ишқибоз ўсмирлар билан ўзаро мулоқотларини яхшилаб, бунинг тарбиявий аҳамиятини тушунтиришлари керак. Умуман, областлар, шаҳар, қишлоқларда футболга ошиққанларга бефарқ қарамай, касаба союз, комсомол, қолаверса, партия ташкилотлари назорат остига олишлари одамларни рағбатлантириш мақсадида ўзига хос маданий юриш ташкил этиб, футболга боришни уюштирсалар, айни муддао бўларди. Чунки бир ўйинда кимнингдир қитмирлиги билан бошланган воқеа сафардаги такрорий учрашувда «ўч» олишга айланиши мумкин. Иборали қилиб айтганда, тошқинга йўл бермаслик керак. Чунки воқеалар аста ривожланади. Билиб, пайини қирқиб турилса бас.

Шаҳарларда мухлислар клуби ташкил этиш ҳам ишқибозларни тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади. Чунки мухлисларнинг баҳсга монанд фикрлари умум мақсадга фойдали тарзда ҳал этиб борилади. Бир сўз билан айтганда, Киевдаги воқеа совет футболи учун хилоф бўлиб, унинг такрорланишига йўл қўймаслик лозим.

Б. АБДУРАИМОВ, «Пахтакор» командасининг катта тренери.

— Очиғини айтганда мухлислар ҳайқириғи, бизни қўллаб-қувватлаб туришлари катта мадад кучига эга. Стадионимизни лиқ тўлдириб пахтакорчиларни олқишлаётган мухлислардан миннатдормиз. Энди Киевда юз берган воқеага келсак, уни тасодиф деб бўлмайди. Маълум бўлишича, бу ишга ўсмир йигитлар сабаб бўлган. Бўлмаса, учрашув қоидага мувофиқ, талабга жавоб берадиган даражада ўтказилган. Киевликлар меҳмондўстликни ҳам ўрнига қўйишган. Нохуш воқеалар эса стадион атрофида юз берган. Албатта, бу ҳодиса пахтакорчилар учун сабоқ бўлди. Коллектив ўртасида ўрганиб, таҳлил этиб, хулоса чиқардик.

Бундай гаплар бўлмаслиги учун учрашув ҳакамлари холис ва оқил бўлишлари керак. Бўлмаса бирор бир футболчининг ноўрин жазоланиши мухлисларда эътироз туғдириши мумкин. Баъзида эса майдонда жавлон ураётган футболчининг ноўрин хатти-ҳаракати ҳам кўпчиликни ранжитади. Булар эса мухлислар орасида ихтилофни юзага келтиради. Биз футболчиларга мард бўлишни ўргатамиз. Чунки ғалаба нашидаси қанчалик ёқимли бўлса, мағлубият аламига чидаш ҳам шунчалик оғирдир. Шунга қарамай, ютганда ҳовлиқмай, ютқазганда бўшашмай, ўзни тутабилиш футболчига хос фазилат деб биламиз.

Футболчилар ўз мухлислари билан тез-тез учрашиб турсалар, ўзаро ҳамкорлик ва ҳурмат ҳам шунга яраша бўлади. Ҳаммага маълумки, Киевдаги жанжал муносабати билан СССР футбол бошқармаси шундай воқеага йўл қўйган коллектив ва стадион маъмуриятини қаттиқ жазолашга қарор қилди. Ҳарқалай команданн севиш ва мухлислик қилиш одобига риоя қилинганлиги маъқул. Акс ҳолда яхшилик қиламан, деб ёмонликка йўл қўйилиши, ифодали қилиб айтганда, қош қўяман деб кўз чиқарилиши ҳеч гап эмас.

Ҳ. НОСИРОВ.

ҒОЛИБЛИККА ИНТИЛИБ

Эллигинчи футбол чемпионатининг ғолиби ким бўлади? Бу саволга тўрт тур учрашувларидан сўнг жавоб олинади. Москванинг «Спартак» ва Днепропетровскнинг «Днепр» командалари олтин медалларга асосий даъвогардирлар. Спартакчилар ҳисобида 38, «Днепр» ҳисобида эса 35 очко бор. 26-тур ўйинлари ғоят қизиқарли ўтди. Турнир пешқадами — спартакчилар Москва автозаводчиларини 2:0 ҳисобида енгди. «Днепр» эса Москвада армиячилар меҳмони бўлиб, ўйинни дуранг якунлади (ҳисоб 1:1).

Турнир жадвалининг ўрта қисмида жой олган командаларнинг баҳси ҳам ғоят қизиқарли кечмоқда. Кучли ўнликка кириш учун қимматли очколар олиш керак. Бу командалар сафида Москва ва Киев динамочиларининг жой олиб туриши футбол ишқибозлари учун таажжубланарлидир. Тажрибали коллективлар бу йилги мавсумда ўз мухлисларини қувонтира олишмаяпти. Жадвалнинг қуйи поғоналарида ҳам манзара ўзгача. Камида бешта команда олий лигада қолиш учун мусобақалашмоқда. Ҳар ҳолда «Зенит» ва «Гурия» командаларининг аҳволи оғирроқ. «Гурия» ҳисобида бор-йўғи 18 очко бор.

Ўтган турда мамлакатимиз футбол саҳифасига ёзиладиган қувончли воқеа содир бўлди. Европанинг «Олтин тўпи» соҳиби ва мамлакатнинг бир неча бор энг кучли футболчиси, деб тан олинган киевлик О. Блохин расмий учрашувларда ўзининг 300-тўпини киритишга муваффақ бўлди.

Олий лига командалари навбатдаги мусобақаларни ўтказиш учун 16 октябрда майдонга тушишади.

* * *

Бугун эса биринчи лига вакиллари курашни давом эттиришади. Турнир пешқадами Одессанинг «Черноморец» командаси Тошкент пахтакорчилари меҳмони бўлишади.

Командаларнинг турнир жадвалидаги ҳолати қуйидагича:

Командалар	Т	О
Черноморец	**61-23**	**55**
Локомотив	**52-22**	**52**
Даугава	56-30	45
Пахтакор	42-36	40
Помир	48-40	39
Колос	54-54	38
СКА Карпати	48-35	38
Металлург	50-47	36
Кузбасс	34-28	36
Ростсельмаш	42-44	36
Заря	33-46	34
Геолог	36-45	32
Динамо Ст	38-46	32
Ротор	42-45	31
Шинник	23-37	31
Котайк	42-49	30
Спартак	29-35	30
Факел	28-33	30
СКА Р	32-50	29
Динамо Бт	**31-37**	**29**
Кр. Советов	**28-44**	**27**
Торпедо	**22-45**	**25**

Суратда: елканли қайиқни бошқариш учун маҳорат ва эпчиллик керак.
ЎзТАГ фотохроникаси.

«Совет Ўзбекистони» рейди

ҚАЧОН КИНО КЎРАМИЗ?

Бўш вақт — хуш вақт, дейди халқимиз. Чўлқуварларнинг ишдан сўнг мириқиб дам олишларини ташкил этиш бўйича Нишон районида бирмунча тадбирлар амалга оширияпти. Район меҳнаткашларига 11 та маданият уйи, 3 та автоклуб, 25 та кутубхона, 14 та қишлоқ клуби ва бошқа маданий-оқартув муассасалари хизмат кўрсатмоқда. Толлимаржон шаҳар маданият саройида драма тўгараги ишлаб турибди. М. Ҳазратқулов раҳбарлик қилаётган тўгарак қатнашчилари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишлаб, «Гулла, яшна, Ўзбекистон» драматик композициясини тайёрладилар.

«СССР 50 йиллиги», К. Маркс номли, Ч. Бегимқулов номли совхозларнинг клубларида маданий-оқартув тадбирлари, лекция ва суҳбатлар, меҳнат ва уруш ветеранлари билан учрашувлар ўтказилаётир.

Бироқ, районда қишлоқ клублари меҳнаткашларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказадиган ҳақиқий оромгоҳга айлантирилмаган. «Ширинобод» совхозида 400 ўринли қишки клуб яқинда ишга туширилган. Лекин ундан фойдаланилмайди. Ҳашаматли бино бўм-бўш. Биз кун бўйи излаб на клуб мудирини, на бошқа бир мутасадди кишини тополдик. Совхоз директори Т. Бекмуродов, партия ташкилотининг секретари М. Аюбов қишки клуб фақат концертлар келгандагина очилишини билишармикин?

Йирик чорвадор хўжалик — «Нишон» давлат наслчилик заводининг 400 ўринли қишки клуби бор. Аммо у кўпинча ёпиқ. Клуб ходимлари ҳашак тўплашга жалб қилинган. Касаба союз комитетининг раиси П. Ҳайитов маданият маскани фаолиятини жонлантириш тўғрисида ўйлаб кўргани йўқ.

«Коммунист» совхози ташкил топганига ўн йил тўляпти. Посёлкада ёзги кинотеатр бор. У номига қурилган, холос. Бу ерда кинофильмлар камдан-кам намойиш қилинади.

— Ҳеч қандай шароит йўқ, — дейди биз билан суҳбатда киномеханик Юсуф Хўжақулов. — Район марказидан кинофильмларни мотоциклда олиб келамиз. Қизиқарли кинофильмлар берилмайди. Шунинг учун ҳам план бажарилмаяпти.

Кинотеатрнинг атрофи ифлос, ўриндиқларни чанг қоплаган. Касаба союз комитетининг раиси Ражаб Қодировнинг клублар иши билан шуғулланишга вақти бўлмаяпти. Кўчма кино қурилма йўқлиги туфайли дала шийпонларида кинофильмлар намойиш этилмайди.

С. Альенде номли совхоз пахтакорлари юбилей йилида 8 минг тонна «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар. Хўжаликда данғиллама клуб қуриб ишга туширилган. Биз касаба союз комитетининг раиси А. Давлоновдан бу ерда амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб беришни сўрадик.

— Ҳозир клуб мудири Равшан Мадиев отпускада, —деди у. — Шунинг учун... клуб қулф турибди.

Қизиқ, клуб мудири отпускада бўлса, клуб бекор турар экан-да? Унинг атрофларини янтоқ, хас-хашак босган. Ёзги клубдаги стуллар синиб кетган. Клубда бадиий-ҳаваскорлик тўгараги ташкил этилмаган. Томошабинлар эса- «Қачон кино кўрамиз?» — деб сўрашмоқда.

Ҳамза номли совхоз посёлкасида на клуб, на кинотеатр бор. Чўлқуварларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш учун етарли шарт-шароит яратилмаган.

Қишлоқ клубларини ҳақиқий маданият ва маърифат масканига айлантириш тўғрисида агросаноат ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси О. Жумаев қачон вақт топаркин?

ИШЛАР ЎЛДА-ЖЎЛДА

— Спортнинг айрим турлари бўйича районимиз областда охирги ўринда турибди, — деди биз билан суҳбатда район спорт комитетининг раиси Қ. Рустамов — Бунга асосий сабаб спортчилар учун етарли шароит яратиб берилмаганлигида.

«Коммунист» совхозида спортнинг оммавийлигини таъминлаш, физкультура ишларини жонлантириш талаб даражасида эмас. Хўжаликда спорт инструкторлиги вазифаси ҳунар-техника билим юртининг бухгалтерия бўлимини тугаллаган Ҳидоят Соатова зиммасига юклатилган. Совхозда на спорт майдончаси, на спорт анжомлари бор.

Кадрларни танлаш ва тарбиялашга эътибор берилмаяпти. Хусусан, «СССР 50 йиллиги», Ҳамза номли, «ВЛКСМ XVIII съезди», «Ширинобод» совхозларида спорт инструктори вазифаси бўш турибди. 10 та совхоздаги спорт инструкторлари шу соҳа бўйича маълумотга эга эмас. «Нишон» давлат наслчилик заводи спорт инструктори М. Йўлдошев кооператив техникумни тугаллаган. Бундай аҳвол бошқа хўжаликларда ҳам мавжуд. «Туркманистон» совхозидан О. Бердиев, К. Маркс номли совхоздан Ш. Чўлиев, «Оқ олтин» совхозидан Ш. Турабоевлар спорт мутахассислигига эга бўлмасдан инструкторлик вазифасини «бажариб», маош олиб келмоқдалар. «Коммунист», «Ленинобод», С. Альенде номли, Ҳамза номли совхозларда эса спорт иншоотлари йўқ.

— Ҳамма совхозларнинг фондида маданий-оқартув тадбирлари учун маблағ бор, — дейди район касаба союз комитети кўнгилли физкультура-спорт жамиятининг раиси А. Ҳусанов. — Ҳолбуки, бу маблағдан ўринли фойдаланишмаяпти.

Ҳақиқатан ҳам шундай. Масалан, «Туркманистон» совхози касаба союз комитети 1987 йил учун ўқув-спорт ишларига 1500 сўм, спорт формалари учун 500 сўм ажратган. Аслида, бу маблағ ишлатилмасдан турибди.

Ҳамза номли совхоз спортчилари икки йилдан бери район мусобақаларида қатнашмайдилар. Спорт инструктори штати бўш турибди. Районда ГТО нормативларини бажариш разрядли спортчилар, спорт мастерлари ва мастерликка номзодлар тайёрлаш, туризм ва саёҳат тадбирларига жалб қилиш, соғломлаштириш группалари тузиш, спорт тўгаралари фаолиятини жонлантириш, секцияларда машғулотларни ўтказиб бориш ўлда-жўлда қолмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
И. ҲИКМАТОВ,
Нишон район «Меҳнат байроғи» газетасининг редактори.

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА

СССР биринчилиги учун «А» классн 3 зонаси 2-лига командалари ўртасида

ХОККЕЙ

7—8 октябрда

«БИНОКОР» (Тошкент) — «СПУТНИК» (Нижний Тагил).

25—26 октябрда

«БИНОКОР» (Тошкент) — «РУБИН» (Тюмень).

Ўйинлар шанба ва якшанба кунлари соат 17.00 да, иш кунлари — 18.30 да бошланади.

Танаффус вақтида спорт-буюм лотереяси тиражи ўйналади.

Тиражда мотоцикллар, мопедлар, велосипедлар, телевизорлар, магнитофонлар, чинни ва бошқа турли спорт тренажерлари ўйналади.

Спорт-буюм лотереяси билетлари кириш билетлари билан бирга «Юбилей» Марказий спорт зали кассаларида сотилади.

Справкалар учун телефонлар: 46-07-53, 46-68-77 администратор; 46-03-12, 46-70-31 — касса.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 6/Х да **Оловли фаришта,** 7/Х да **Концерт.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/Х да **Курорт,** 7/Х да **Ойна.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7/Х да **Чароғондир чўлда юлдузлар.**

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, илмий медицина Совети ҳамда Травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти коллективлари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор

Насриддин Мираҳмедович ШАМАТОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

• *Тингланг, томоша қилинг* 6 октябрь, сешанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 12.25 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50 — Онамларнинг мактаби. 17.20 — Ҳужжатли фильмлар. 18.00 — Нега ва нима учун. 18.30 —В. Готовцева ижро этади. 18.45 — Инсон ва қонун. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Киноафиша. 20.15 — М. Безверхний чалади. 20.35 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — ГДР телевидениесининг программаси. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.30 — ГДРнинг музикали эстрадаси.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Физика. 10.05 — Француз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Биология. 11.55 — Рус тили. 12.25 — Илмий-оммабоп фильм. 13.00 — «Отангнинг уйи». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 15.25 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — ... 16 ёшгача ва ундан катталар. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Алвасти боғ». Бадиий фильм. 23.40 — Баскетбол. «Жальгирис» — «Спартак». 00.20 —Янгиликлар.

ЎзТВ-I 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Тонгги тароналар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Лирик миниатюралар. 16.45 — ЎзССР тарихи. 17.15 — Фильм-концерт. 17.30 — Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 18.25 —Ижод саҳифалари. 19.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Черноморец». Танаффусда — Ахборот. 20.50 — Ахборот. 21.10 — Кичик концерт. 21.30 — Время. 22.05 — 1987 йил — «Оқ олтин»и. 22.25 — «Оловли йўллар». Бадиий фильм, 2-серия.

ЎзТВ-II. 19.30 — Ярим соат классик куйлар янграйди. 20.00 — Телефильм. 20.30 — Унутилмас сатрлар. Юсуф Хос Ҳожиб. 21.00 — Пахтакорларнинг меҳнат вахтаси. 21.30 — Время. Душанба. 22.05 — Юбилей йили пахтаси. 22.45 — «Сўнгги ов». Бадиий фильм.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — Ишчинома. 12.40 — Яллалар. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Ю. Усмонова ва М. Тошматов иштирокида концерт. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — Болалар учун шеърлар. 16.00 — Совет тупроғидаги учрашувлар. 18.15 — Қурилишни илмий асосда лойиҳалаштириш. 18.30 —Халқаро музикашунослар симпозиуми кундалиги. 19.20 — Ешлик. 20.15 — Ўзбекистонда Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари кундалиги. 20.30 — Футбол. «Пахтакор» — «Черноморец».

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.